

ORIGINILE LATINILOR POSIBIL DIN BAZINUL DUNARII DE JOS IN VIZIUNEA ARHEOLOGILOR, ISTORICILOR SI SCRITORILOR CLASICI

Note istorice si analize pe texte antice

Paul M Cristea, Oct. 2023. Revizuit: Jan. 2024/ March 2024/ June 2024/ Mai 2025/ Nov. 2025

Cuprins

1. Abstract -----	Pag. 3
2. General -----	Pag. 4
3. Descoperiri arheologice în Balcani, în principal Romania care au stat, posibil, la baza concluziilor Mariei Gimbutas -----	Pag. 5
4. Ultimile Cercetari genetice confirmă unele afirmatii ale clasicilor Greco/ Latini si descoperirile arheologice privind populatia Europei -----	Pag. 8
5. Migratia Euro- Indienilor în Nordul Indiei -----	Pag. 9
6. Afirmatia unui important arheolog Italian Giacomo Boni indică o posibilă origine a populatiei latine din bazinul Dunarii de jos si sugerează migarea ei spre Vest. -----	Pag. 11
7. Despre Templul Vestei din Forul Roman si Ordinul Vestalelor Virgine. -----	Pag. 15
8. Despre limba română, o părere proprie. -----	Pag. 16
9. Astăzi in India, Sutras, poeme cântate, perle de înțelepciune, apar ca o reflectie peste timp a imnurilor antice Vedice Brahmane -----	Pag. 20
10. Ornamente 'înfula', precursori ale mărtisorului la Români? Vestalele Virgine se ocupau de organizarea festivalurilor si a ceremoniilor oficiale în Roma arhaică, purtând snururi sau esarfe din lână albă si rosie usor împletite -----	Pag. 22
11. Cum a fost scrisă istoria Romei. -----	Pag. 26
12. Cezar vorbește prima dată în istorie despre Daci -----	Pag. 27
13. Prima încercare de unire a triburilor Thraco / Geto/ Dace sub regele Burebista. -----	Pag. 28
14. Cezar este asasinat în 44 BC. In acelasi an este asasinat si Burebista. -----	Pag. 28
15. Epoca Imperială, Augustus numit de trupe împărat în 31 BC. -----	Pag. 31
16. Panonia este ocupată de imperiul Roman în anul 9 BC -----	Pag. 34
17. Dacii/ Getii din Panonia si Dalmația se revoltă in AD 6 (Anno Domine). Revolta se extinde în Tracia -----	Pag. 35
18. Regii Sapeian ai Traciei, dinastie aservită Romei -----	Pag. 35
19. Valleius Peterculus - în anul AD 6 (Anno Domine 6) afirmă că toți Panonienii înțelegeau, si unii chiar stiau să scrie în limba latină. Cezar si Strabon identifică aceste triburi din Panonia ca fiind Dace/Getae! -----	Pag.37
20. Cucerirea Daciei de către Romani reprezentată pe monedele Romane si pe Columna Traiană. -----	Pag. 39
21. Statui de daci din Forumul Roman in muzeele Lumii -----	Pag. 42
22. Monede emise de imperiul Roman în legătură cu cucerirea Daciei -----	Pag. 43
23. Monumentul <i>Tropheum Traiani</i> de la Adamclisi -----	Pag. 46

24. Prima Tetrarchie, AD 293 ----- Pag. 47
25. Numele de Romania. Harta Traciei, Abraham Ortelius 1584: Romaniae,
(quae olim Thracia dicta) Vicinarumque Regionum, Uti Bulgariae,
Walachiae, Syrfiae, etc. Descriptio. Auctore Iacobo Castaldo . . . MDLXXXIIII ----- Pag. 48

Moto: "Capacitatea de a lămuri propria istorie constituie pentru fiecare popor piatra de încercare a maturității sale" - Alexander von Humboldt

"Cum putem sa fim confidenti în ceea ce credem că este corect când altcineva crede cu tărie în egală măsură că este gresit - în special atunci când nu putem articula de ce noi credem că avem dreptate în primul rând? Sigur, putem totdeauna să-i considerăm nebuni, ignoranti ori așa ceva și de aceea nu merită atenție. Dar o dată ce mergi pe acest drum, devine din ce în ce mai greu să argumentăm de ce noi singuri credem în ceea ce facem." - Duncan Watts, Cercetător Principal, Microsoft, despre 'comun sens'.

Abstract

Siturile arheologice descoperite în bazinul Dunării de jos și în special marea lor densitate, ne amintesc de marile civilizații ale omenirii care au apărut dealungul marilor fluvii. Aceste multiple culturi neolitice au stat la baza concluziilor Mariei Gimbutas privind teoria populației Indo-Europene și dispersia ei de mai târziu în Europa, în Asia Mică și până în India. În zilele noastre, în India, cântecele Sutras apar ca ecouri venite peste milenii ale imnurilor Vedice din era Brahmană. Săpăturile arheologului Italian Giacomo Boni făcute în 1905 în Templul Vestei, lângă Casa Vestalelor Virgine au indicat o posibilă origine a Latinilor din bazinul Dunării, judecând după tipul de ceramică descoperită. Concluziile lui au precedat pe cele ale Mariei Gimbutas, concluzii care sunt confirmate recent și de studiile genetice. Aceste descoperiri ar putea explica și originea controversată a limbii Proto-Române arhaice ca o limbă Indo-Europeană cu elemente asemănătoare în limba Sanscrită și Latina Veche (Prisca), vorbită înainte de formarea Romei.

Elemente ale religiei locale în Latium, dinaintea formării Romei, descrise de Virgiliu, par avea corespondență în cuvinte folosite astăzi în satele românești, neavând o legătură directă. Ornamente 'infula', din lână albă și roșie ușor împletite, folosite în procesiunile religioase în Lavinium aveau origini în Tracia și Dacia, simbolurile apărând pe monede și pe basoreliefurile templelor încă din Sec 6 BC. Ele par a fi peste timp precursori ale cultului

mărtisorului la Români.

In Roma, Caezar vorbeste prima data de Daci. Dupá victoriile din Galia, el acaparează toată puterea si este asasinat în 44 BC în acelasi an cu Burebista, regele Dacilor, care s-ar fi amestecat în politica vremii. In anul 6 BC, Drusus este trimis de Augustus împotriva triburilor Sarmate si Marcomane, ajunge la râurile Waser si Elba unde găseste triburi care, se pare, înțelegeau limba latiná. In Tracia, Augustus sustine dinastia regilor **Sapeiani** aserviti Romei, care au urmat dinastiei **Odrise**. In anul 9 BC, armata Romaná ocupá Panonia locuitá atunci de Daci sau Geti, conform scrierilor lui Caezar si Strabon. *Legionarul Valerius Peterculus, trimis in anul AD 6 sá înabuse o revoltá, afirmá cá populatia Panoniei înțelegea limba lor, si unii din ei stiau sá scrie*.

Prin douá rázboaie între AD 101- 106 armatele romane sub împáratul Traian înving Dacia sub Decebalus, si o transformá în Provincie Romaná. Dupá nici un alt popor subjugat de Romani, Imperiul nu a emis atát de multe monede, ca cele emise cu referire la cucerirea Daciei. In AD 286, împáratul Dioclitian a decis sá împartá imperiul Roman în douá párti din cauza dificultatilor de conducere, iar Impáratul Constantin, în AD 330, stabileste capitala imperiului Roman de rásárit la **Bizant**, schimbá numele orasului în **Constantinopol** si numeste sudul Traciei, **Romania**. In AD 412 Roma cade ca urmare atacului Vizigoților sub comanda regelui Alaric. Numele de **România** a fost dat oficial pentru prima datá în 1862-1866 teritoriului fostei Dacii, rezultat din unirea tárilor Românesti Walahia si Moldova, la care a fost adáugată în 1920, Transilvania, pámântul milenar al Dacilor.

General

Studiind istoria veche a Europei **Maria Gimbutas**, arheolog, profesor american de origine Lituanianá de la Universitatea din Los Angeles, California, cunoscutá pentru cercetarile sale Proto Indo-Europene si care si-a dedicat toată viata acestei cauze, a ajuns la urmatoarea concluzie, în cartea sa, "Civilizatie si Culturá":

"Romania este la inima a ceea ce eu numesc Europa Veche, o entitate culturalá între 6500 si 3500 iCr., bazatá pe o societate matriarhalá, teocraticá, pacifistá, iubitoare si creatoare de artá, care a precedat societatile indo europene, patriarhale, ale luptátorilor din epoca bronzului si a fierului. De asemenea a devenit evident cá această civilizatie Europeaná a precedat pe cea Sumerianá, cu câteva milenii. A fost un timp de realá armonie, în deplin acord cu energiile creative ale naturii."

Desigur aici se referă la Culturile neolitice ‘matriahale’ de la Dunarea de Jos, care au fost descoperite în Peninsula Balcanică, în principal România / Dacia: Cucuteni / Cris-Starcevo / Turdas-Vinca-Tărtaria/ Hamangia/ Gumelnita- Karanovo/ Boian, si altele.

Profesorul care a îndrumat-o ca studentă a murit convins ca Mycenienii au avut relatii comerciale cu spatiul Traco-Getic judecând după artefactele arheologice găsite. Maria Gimbutas a murit convinsă invers, că Mycenienii au avut originea în nordul Traco-Getic.

In cercetarile sale Gimbutas a observat deasemeni o relatie între unele descoperiri arheologice, mitologie si productii folclorice continând elemente, greu de explicat, care nu au legătură cu prezentul. Aceste elemente apar a fi ecouri venite din timpuri mult mai îndepartate, din preistorie, situatie ce ar presupune o continuitate a populatiei în aceste zone. In itroducerea cărții sale, Gimbutas mentionează că este *“un studiu în arheomitologie, un domeniu care include arheologia, mitologia comparată si folclor, unul care arheologii încă va trebui să-l exploreze”*. In acest fel ea demonstrează vechimea preistorică a unei parti din populatia Balcanilor, a Românilor ca o susținere a teoriei Indo Europene. [Gimbutas 1989: xviii.]

Ultimile studii genetice confirmă unele afirmatii ale clasicilor **Greco-Latini**, concluziile arheologului Italian **Giacomo Boni** despre originea Latinilor si ale **Mariei Gimbutas** privind populatia Indo-Europeană (IE)

Descoperiri arheologice neolitice în Balcani, în principal România care au stat, posibil, la baza concluziilor Mariei Gimbutas

 <p>Cucuteni, Romania (5500-3200 BC) https://en.wikipedia.org/wiki/Cucuteni%E2%80%93Tripillia_culture</p>	 <p>Hamangia (5700 – 4700 BC) / Templu, Căscioarele</p>
 <p>Cultura Boian, Romania (4300-3500 BC)</p>	 <p>Dacia, Old Europe: Cucuteni-Tripilia, Hamangia, Gumelnita (6500-4000 BC) [Wikipedia]</p>

Cap de cal

Cultura Cenavodă (Old, Axiopa) 4000-3000 BC.

[Wikipedia]

Cultura Starcevo- Cris (6200- 4500BC), Turdas- Vinca -
Tărtăria (5400-4500 BC), Romania [Wikipedia]

<https://youtu.be/NFqT58Z4uF4?si=w8JOBTPLa15hOHqC>

Hartă indicând culturile neolitice **Cucuteni**, **Gumelnija/ Hamangia**, / **Cris/ Tărtăria/Vinca** pe teritoriul **Romaniei inclusiv Moldova** si locurile arheologice neolitice în țările învecinate in Peninsula Balcanica. (Wikipedia)

De observat densitatea mare ale acestor situri arheologice neolitice ce formează '**civilizația Dunării de jos**'. Acestea ne amintesc de primele civilizatii antice ale omenirii care au apărut dealungul marilor râuri Nile, Tigru si Euftrat, Valea Gangelui, Râul Galben.

Văzând prima dată această hartă a **Europei Neolitice**, imediat, instinctiv, mi-a venit în minte întrebarea - care este cea mai veche limbă Indo-Europeană? - asa cum atunci, când am văzut prima dată locuitorii izolati pe platourile dintre vârfurile munților **Asir**, triburile **Qathani**, numiți si "**flower people**", cu portul

lor colorat, coroane de flori pe cap si bună dispozitie, atunci, imediat, mi-a venit în minte descrierea de către **Herodot** a triburilor de **Agathyrsi**¹ din **Transilvania**.

Between Flower People, Asir Mountains, 2001

Flower People, Asir Mountains, 2001

(1) **Herodot** spunea despre Agathyrsi ca fiind o rasă de oameni exotici, purtând ornamente de aur, având nevestele în comun, deci toti poate erau frati, cu obiceiuri asemanatoare cu ale Tracilor. Tara lor se întindea pe plaiurile râului Marosch (Maris, Mures). [History of Herodotus translated by George Rawlinson, M.A, Oxford, 1875, Vol 3, Book 4, Cap 99-103].

Niebuhr (1776- 1831), un expert al istoriei Romei Antice, preluând această informatie de la Herodot, menționează că de altfel ei erau Traci si chiar se aventurează identificându-i cu Dacii de mai târziu, stămosii Românilor,

Densitatea mare de situri neolitice la Dunarea de Jos confirmă afirmația lui **J. G. Macqueen** în cartea sa *Hititii*² care, referindu-se la originea Hititilor, spune: **“O părere general acceptată este că evidenta lingvistică indică locul de nastere al Indo-Europenilor undeva in zona dintre Valea Dunarii de jos, nordul Marii Negre si nordul Caucazului.”** Limba Hititilor este considerată de specialistii lingvisti ca cea mai veche limbă Indo- Europeană.

Ca o confirmare a concluziilor Marijei Gimbutas, Macqueen arată că deoarece s-au găsit elemente din stratificația **Troy ii, iii si iv**³ - in **Beycesultan xii-viii**, un important arheologic site Hittit in Asia Mică – atunci 2300 BC este o dată rezonabilă pentru introducerea culturii Troiene din nord-vestul Anatoliei (Troas) în sud-vestul Anatoliei (Cilicia);

“...si putem spune că această cultură a fost adusă de vorbitorii de limbă Indo-Europeană, si deci această limbă trebuie să se fi vorbit în nord-vestul Anatoliei în timpul perioadei Troy ii, cca. 2200 BC, si a ajuns acolo din sud-estul Europei (n·b Dunarea de Jos), cândva mai devreme sau înainte de această dată·

(2) Citat din cartea “The Hittites”, Ancient Peoples and Places, by J. G. Macqueen, West view Press Publisher, Bolder, Colorado, 1975, USA. Autorul cercetător al istoriei antice a Anatoliei, a fost născut in Glasgow, educat la St. Andrews University si Magdalen College, Oxford, Anglia.

(3) Acestea reprezintă perioadele de stratificare arheologică de către Schliemann [“Troy and its Remains”, Arno press, NEW York, 1976]

Ultimile Cercetari genetice confirmă unele afirmatii ale clasicilor Greco - Latini si descoperirile arheologice privind triburile Indo-Europeană (IE)

Toate aceste concluzii ale arheologului **Maria Gimbutas**, privind teoria Kurganilor si ale arheologului Italian **Giacomo Boni** descrise în capitolul următor, privind migrația triburilor latine, apar că sunt confirmate de ultimile studii bazate pe cercetarile genetice, concluzionate graphic în harta de mai jos. Populația numită **Yamnaya**, din nordul mării **Negre si Caspice**, ar fi migrat partial spre vest în **Bazinul Dunarii**, iar de acolo mai târziu în diferite etape triburile pătrund in peninsula Balcanică, Italică, Vestul Europei si in Anatolia.

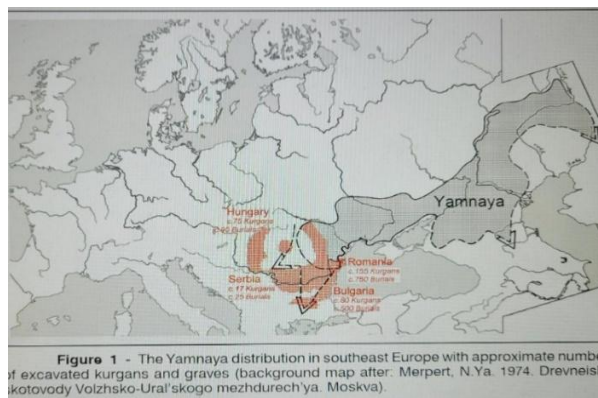

Schema migrației Indo- Europene de la cca. 4000 (rosu inchis) la 1000 BC (portocaliu) conform teoriei Kurganilor

In secolele AD 17 si 18, scolarii care au studiat limba Sanscrită au observat o mare similaritate cu sintaxa si vocabularul limbilor Greacă si Latină si s-a ajuns la concluzia că ar fi existat o limbă comună din care acestea si alte limbi europene asemănătoare își au originea. Astfel, a apărut noțiunea de grupul limbilor **Indo-Europene (IE)**, si idea că ar fi trebuit să existe o zonă comună de unde oamenii vorbitori de această limbă **IE** au migrat în diferite parti ale Europei si Asiei.

Teoria este în discutie si astăzi în legătură cu localizarea acestei zone de origine, perioadele si motivele care au provocat dispersarea populației. Se crede că această zonă începea din Sud-Estul Europei, Dunarea de Jos, si continuă în stepele din Nordul Marii Negre si în Caucaz. [Articol "Yamnaya - Corded Wares – Bell Beakers, or How to Conceptualize Events of 5000 years ago that sapped Modern Europe" 2019, Professor Volker Heyd]

Observând harta neolitică a Europei de mai sus, este de presupus că zona în cauză să fi fost localizată, cel mai probabil, în Vestul Pontului Euxin (Marea Neagră), judecând si după cea mai mare densitate de situri neolitice descoperite acolo, zonă cu o climă mai favorabilă. In plus, studiile genetice, după acumulare de informatii, au început să confirme acet lucru. Conditile naturale temperate, apă si hrană din abundență au facilitat probabil explozia populatiei si aparitia unor culturi unice în Europa în acel timp, care au existat din epoca neolitică timpurie cca, 7000 BC până în Calcolitic (epoca cuprului), cca. 3200 BC.

Wikipedia

Această situație se poate vedea și pe harta de mai sus a studiului genetic amintit, unde cele mai multe morminte de tip kurgan sunt în sud-estul Europei, în Dacia și cele două Moezii. De altfel, la această concluzie a ajuns de mult timp și arheologul Gordon W. Childe (1892- 1957), de la Institutul de Arheologie din Londra, care a scris: "*Locurile primare ale Dacilor trebuiesc căutate pe teritoriul României. Într-adevar, localizarea centrului principal de formare și extindere a Indo-Europeanilor trebuie să fie plasată la nordul și sudul Dunării de Jos*". [*"The Aryans: A Study of Indo-European Origins"*] ... Iar profesorul Marc Pagel, de la Școala de Științe Biologice, Universitatea din Reading, Regatul Unit spunea cu referire la acest subiect: "*Acum 10.000 de ani în spațiul Carpatic a existat o cultură, un popor care vorbea o limbă unică și precursoră a Sanscritei și Latinei*".

Dispersarea populației este posibil să se fi produs din cauza presiunii demografice și a invaziilor venite din Nord-Est, asemănător cum, mai târziu, după cca. 1300 BC a avut loc migrarea Pelasgilor/ Tracilor din Europa în bazinul Mediteranean și în Anatolia (Tyrsieni), fenomen despre care au scris autorii antici Herodotus, Strabon, Pausanias și alții.

În epoca de bronz, în jurul anului 2000 BC, extinderea migrației Indo-Europeanilor a ajuns pe pământuri noi unde au devenit sedentari, **s-au asimilat cu populațiile indigene și au format grupurile Indo – Europene** pe care le știm astăzi: Hittiti, Indo-Iranieni, Slavi, Baltici, Germanici, popoare Italice, Grecii, Celtii și altele⁴. **Grupul Traco/ Geto/Dacic nu a fost listat, dar este de presupus că aceștia, care erau cei mai numeroși după Hindii, cum spunea un cunoscut classic grec, făceau parte din grupul Italic!** Limbile IE au devenit un superstrat al noilor limbi și culturilor compuse formate prin asimilarea Indo - Europeanilor cu populațiile indigene.

Limba Pelasgilor, și mai târziu a Traco/ Geto/ Dacilor, despre care scriitorii antici [*Herodot*], [*Menander*], [*Strabon*] spuneau că era aceiași, pare să fi făcut parte din grupul Italic. Din acest grup făceau parte și limba Macedoneană și posibil Ilirică. Etno-geneza Limbii Române, o limbă Indo-Europeană este controversată, dar apare ca o limbă făcând parte din grupul italic cu bază descendentă posibil din limba Proto Indo Europeană, latina populară și mai târziu cu influențe grecești, slave, și turcești.

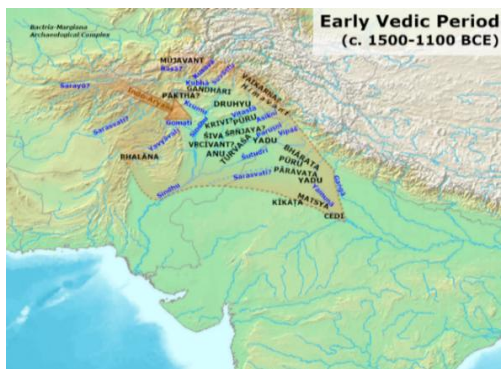
(4) *Prehistoric Roots of Romanian and Southeast European Traditions* by Adrian Poruciu; Joan Marler; Miriam Robbins Dexter; Aneta Corciova.

Migrația Euro- Indienilor în India

Migrația IE în India este încă în discuție, dar există dovezi clare arheologice, epigrafice și lingvistice că această mișcare a triburilor Europene spre India a avut loc, posibil în valuri, începând cu mileniul 2 BC, din **Asia de Vest și Iran**. Dacă această situație este tot mai acceptată, termenul de *IE* ar trebui revizuit la Euro-Indieni. În Cartea "*The Cambridge History of India*", Ed. 1922, cu referire la acest subiect, se spune: "*Faza primară a culturii Vedice s-a desfășurat în Carpati, cel mai probabil, inițial în Haar-Deal*", iar fostul Prim-Ministru al Indiei Jawaharlal Nehru a scris: "*Vedele sunt opera arienilor care au invadat bogatul pământ al Indiei*".

În **Mesopotamia**, apar **Kassitii** prin cca. 1760 BC, cu cai, căruțe și având nume Indo Europene. Un tratat de la cca. 1400 BC - între **Hittiti** (și ei Indo-Europeani ajunși acolo prin cca. 2000 BC) și imperiul

Mitanni - menționează mai multe zeitati ca – **Indara, Uruvna, Mitira** - zeități care apar și în **RigVeda**, anume – **Indra, Varuna, Mitra**; se poate vedea astfel o posibilă legătură între aceste culturi din Anatolia cu cultura **Vedică** timpurie din **Bactria**. O inscripție din Bogazköy în Anatolia conține termeni IE referitori la dresarea cailor, iar mai sus am văzut că există elemente arheologice asemănătoare, date în jurul anului **2000 BC**, în **Troia ii, iii, iv**, și în situl **Hittit din Beycesultan xii-viii**, indicând astfel o legătură cu bazinul Dunării de jos.

[Wikipedia]

Bactria Arheological Complex

Interesant, teoria migrării Euro-Indienilor în India capătă consistență când citim următorul pasaj a lui **Strabon**, referitor la muzica și ritualurile arhaice ale **Tracilor**, care au intrat în timpuri preistorice în Marea Aegee, Hellada, Asia și care ar fi ajuns și în India.

*„Ei sunt ca Frigienii, și așa cum Frigienii erau veniți din Tracia - așa și ritualurile lor au fost aduse de acolo. Si când îl aduc pe **Dionisus și Edonianul Likourgus** împreună, ei sugerează similaritatea ritualurilor [17]. De la melodie, ritm, și instrumente, toată muzica tracică este considerată asiatică. Asta este clar din locurile unde **Musele** erau celebrate: **Pieria, Olympos, Pimpla, și Leibrethon unde în antichitate locurile și muntii erau ale Tracilor (acum sunt ale Macedonilor), și Helicon a fost consacrat Muzelor de Tracii care s-au așezat în Boiotia**.*

Aceia care cântau muzica antică erau numiți Traci: Orpheus, Mousaios, și Thamyris. Eumopolos (cântăretul dulce) era și el de acolo. Cei care au consacrat toată Asia lui Dionisus, departe până în Indike (India), au transferat parte din muzica lor acolo. [18]. Atenienii, așa cum continuau să fie ospitalieri cu tot ce le este străin, așa sunt și în privința Zeilor. Ei admiră așa de multe ritualuri străine - în special cele Tracice și Frigiene - fiind ridiculizați pentru asta.” [Strabo, Geography, 10. 3. cca. 1st B.C. to cca. 1st A.D, tradus de Duane W. Roller].

Astăzi, în cercurile universitare Indiene, există părerea că Civilizația Vedică a început la sfârșitul civilizației Valei Indusului și Arienei, care erau conducătorii acestei civilizații, au adus cu ei muzica lor cea mai veche în record, muzica Vedică. [Dr. Dipak Banerjee, Professor, M.Sc. (Applied Psychology & Education), Rabindra Bharati University]

Afirmația unui important arheolog Italian Giacomo Boni, care a făcut săpături în Forumul Roman, indică o posibilă origine a populației latine din bazinul Dunării de jos și sugerează migrația acestora spre Vest.

Intr-o carte editată în 1905, New York de E. Burton Brown, intitulată "Recentele excavatii ale Forumului Roman 1898 – 1905", în care se vorbește despre lucrările arheologice ale cunoscutului arheolog italian Giacomo Boni, există următoarea relatare, cu referire la ce el a găsit în Templul Vestei din Forul Roman:

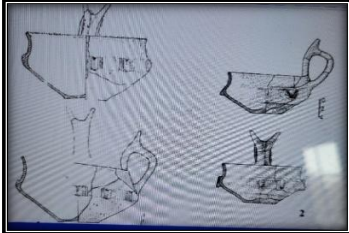
"TEMPLE OF VESTA: There were also several extremely small flat soccer-like vessels, called 'capedunculae' meant to hold symbolic offering of a few grains of corn or salt. These handleless are called 'ansa cornute' or 'ansa lunata' and such seem to have been in common sacrificial use all along the west-ward route of the Latin people, for they are found on the Danube, and Po, and Sabine Mountains, as well as in Latium."

Traducere în limba română: "TEMPLUL VESTEI: Erau de asemenea mai multe vase, foarte mici, tip farfurie, numite 'capedunculae' (Candelute) pentru a oferi simbolic ceva grâne sau sare. Aceste vase fără mânere se numesc 'Ansa Cornuta' sau 'Ansa Lunata' și apar a fi comune în folosirea lor în ritualurile de sacrificiu dealungul rutelor spre vest ale triburilor latine, aflându-se pe Dunare, și pe Râul Po, în Munții Sabini și în Latium." [Excavatii recente în Forumul Roman 1898- 1905, Editată de E. Burton Brown, NY 1905].

Găsind această afirmație foarte interesantă a lui Boni, cu o căutare pe 'net' despre acest tip de ceramică 'ansa cornuta' și 'ansa lunata', s-a putut reface acest traseu cu date arheologice: Valea Dunării, Valea Râului Po (Pad), Munții Apenini și Latium. Zona corespunde în centrul Italiei cu Veneto and Etruria din care făcea parte Umbria, Toscana și Latium locuită de Etrusci până în anul 509 BC, când regii etrusci au condus Roma. După această dată, când ultimul rege Lucius Tarquinius Superbus a fost înlăturat, s-a instaurat Republica Romană și zona de influență a Etruriei treptat s-a redus.

Ca un principiu de bază în arheologie, când artefacte asemănătoare sunt găsite în diferite locuri (situri) arheologice, atunci, există o probabilitate de relație comunitară, de influențare sau de legături comerciale. Acest principiu trebuie aplicat și în acest caz.

Mai jos sunt aceste artefacte cu detalii găsite pe net, pentru care cred că descrierile nu mai trebuiesc traduse din limba italiană, ele putând fi, în mare parte, înțelese ușor de vorbitorii de limbă română.

	<p>” Recent, in toamna anului 2007, un fragment interesant a unui vas de marime medie a fost descoperit in pamintul de umplutura in partea de vest a sectiei 199 in BUCURESTI-Militari-Câmpul Boja [Taf 1/1-2; II]. Acest vas a fost probabil o farfurie cu doua minere sau sau unul. In orice caz, fragmentul care a supravietuit are un miner cu o margine inalta, care conecteaza gura vasului cu corpul lui si care face parte din tipul de ceramica ANSA CORNUTA. Vase asemanatoare ANSA CORNUTA, ANSA LUNATA au fost gasite in multe alte locuri arheologice cum sunt: Cernavoda cultura (Hallstatt), Insula Banului (Danube), Oltenia, Remetea Mare (sec x - viii BC), Tilisca (Sibiu), Periam (Mures culture), Pecica (Hallstatt period), si in afara ROMANIEI, in SERBIA, UNGARIA, CROATIA. [see Negru, Schuster, Moise 2000, with lit.; Schuster, Negru 2006, with lit ; Negru 2008.]</p> <p>https://www.researchgate.net/publication/368779545_Ansa_cornuta_in_Bucuresti-Militari_Campul_Boja_Betrachtungen_zur_Fruhhallstattzeit_im_Bukarester_Raum</p>
---	--

	<p>ANSA CORNUTA, sec viii BC, Hallstat, Cultura THRACICA, LACUL TEI, BUCURESTI. Vas de culoare neagră, lut ars, lustruit în formă de cupă, cu toartă supraînălțată de tipul "ANSA CORNUTA", având buza rotunjită, gura evazată, corp bitronconic înălțat asimetric și baza discoidală plată. Decorul constă în incizii pe toartă, spre interiorul vasului; un șir orizontal de incizii verticale, pe corp deasupra bitronconicității; un șir orizontal de impresiuni sub diametrul maxim. Toată suprafața este lustruită. Înălțime 77 mm. Bunuri culturale mobile clasate în Patrimoniul Cultural National Tracic. Cupă cu toartă supraînălțată de tipul "ansa cornuta" - INP, Bunuri culturale mobile clasate în Tezaurul Patrimoniul. Detinător * la data clasării: Muzeul Municipiului București - BUCUREȘTI. Nr. inventar 17900 Ordin de clasare 3997/09-12-2016 - Tezaur; Pozitia 4. [Din Wikipedia]</p>
---	---

	<p>Tazza attingitoio carenata con ansa sopraelevata CORNUTA di uno dei tipi caratteristici del Bronzo Medio avanzato. Siamo ormai nel XIV secolo a.C. e il Lucone A è divenuto probabilmente un piccolo villaggio prossimo al suo completo abbandono. Questa tipologia di tazza si ritrova tra i modelli più antichi della tradizione ceramica terramaricola emiliana. Lucone A, scavo 1967, Saggio V (livello C). St 56723. Categoria: Il Bronzo Medio. [Museo di Gavardo - Piazza San Bernardino 5 - 25085, Gavardo]. (VALEA RIULUI PO, BRESCIA). (Wikipedia)</p>
---	--

*DESCRIZIONE: Nel 1931 fu scoperta una necropoli costituita da diverse sepolture ad inumazione (il numero non fu mai precisato). Molte di esse presentavano corredi funerari caratterizzati da ceramica ad impasto, punte e puntali di lance, anelli e fibule di bronzo. La tipologia dei contesti funerari permise di attribuire la necropoli al **VII-VI secolo a.C.** L'esemplare rientra tra i tipi ad **ANSA LUNATA** ad alto nastro forato e decorazione geometrica incisa, caratterizzata, sul corpo, da un motivo a metope di quattro serie di archi concentrici e un doppio cerchio con sole stilizzato all'interno; LOCALITA' del ritrovamento: **TORELLO, LA TAZZA DI MELIZZANO**. (Wikipedia)*

*Câni cu mânere tip ansa lunată, cultura **Zlota (POLAND)**. Un mâner sau două mânere tip **ANSA LUNATA / CORNUTA**, asezate pe vase în direcție opusă ori în două proiectii diferite. Termenul descrie ceramica **TERRAMARA** din cultura **APENNINE** și vase din centrul Europei din epoca Bronzului mijlociu spre târziu. <https://www.archaeologs.com/>*

*Ciotola carenata con **ANSA CORNUTA** n. catalogo MA 9318 Località: Grotta Nicolucci, **SORRENTO, NAPOLI**, CAMPANIA, ITALIA. Età: **Bronzo medio o recente**. Collezione: Lorenzoni. Dimensioni: altezza cm 6,0. Ciotola carenata, di impasto bruno con minute inclusioni, presenta superficie lisciata, orlo assottigliato e lievemente svasato, piccola gola appena marcata. Il reperto è attribuibile alla cultura Appenninica del Bronzo medio o al Bronzo recente ed è stato rinvenuto a Sorrento nella Grotta Nicolucci. Bibliografia: [GARGIULO S.S., 1924. La caverna Nicolucci o la Grotta del Tesoro presso Sorrento, Castellammare di Stabia, 1-37]. [LORENZONI R., 1888. La Grotta Nicolucci presso Sorrento, Bull. Paletn. Ital. XIV, 65-75.], [ALBORE LIVADIE C., 1985. L'Età dei Metalli nella penisola sorrentina, in Napoli antica, a cura della Soprintendenza Archeologica per le Province di Napoli e Caserta, Napoli, 50-55.] (Wikipedia)*

Convingerea lui Giacomo Boni că populația Latină ar avea originea în Bazinul Dunării de jos este de interes și a precedat concluziile Mariei Gimbutas de mai târziu. Boni, în tinerețea lui, a făcut săpăturile în Forumul Roman pe o perioadă de 7 ani, între 1898 și 1905 și a scris cărți despre descoperirile făcute.

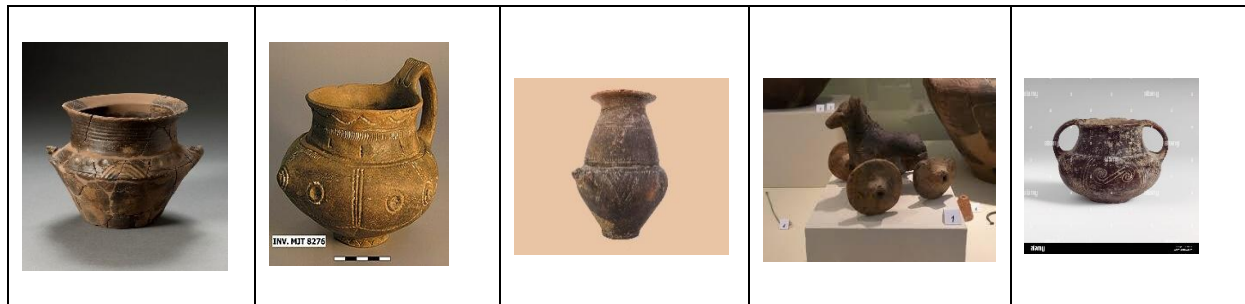
Teoria lui este susținută și de săpăturile arheologice făcute în zonele de pe această rută, cum se vede mai sus, specificațiile găsindu-se pe net.

Werner Keller¹ arată în cartea sa 'Etruscanii' că, după anul 1200 BC, dată care aproximativ marchează sfîrsitul Erei Bronzului, evidenta arheologică indică clar, în nordul Italiei, apariția unor oameni veniți din alte parti, fără a se identifica de unde!? Expertii îi identifică ca vorbitori Indo-Europeni (IE) migranți în diferite valuri și care vor influența crucial viitorul Peninsulei Italice. Triburi nomade, crescători de vite întră în Valea râului Pad în jurul anului **1000 BC**, fiind identificate, mai târziu în 1905 de arheologul **Boni** după tipul de ceramică găsită, ca triburi latine venite din bazinul Dunării.

Aceste triburi au devenit sedentare în jurul anului **900 BC**, scrie **Keller**, fiind cunoscuți în istorie ca **Villanovans** după numele localității unde au fost descoperite importante cimitire. Spre nord, până la poalele munților Alpi, în valea râului Pad și până în Apenini și Latium apare o nouă cultură necunoscută până atunci, a unor oameni intrați în istorie ca **Terramare**, și care își construiesc noile așezări pe pantele dealurilor, prelucrau fierul și care își cremau morții. Peste tot, arheologii au descoperit urme importante ale acestei culturi, cu o abundență în obiecte de bronz fier și ceramică având diferite forme geometrice, vase decorate cu **linii drepte** sau **zig-zag**, **triunghiuri** și **swastice**, ca simbol solar.

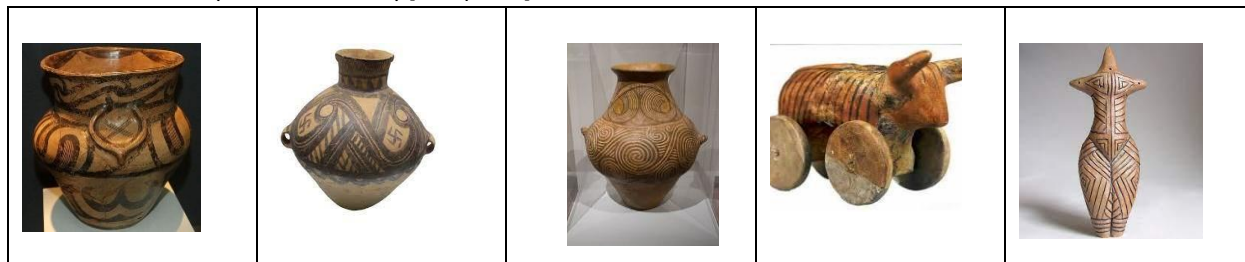
(1) "The Etruscans", by Werner Keller New York, 1974, autor cunoscut și pentru cartea "Biblia ca Istorie"

Cultura Villanoviană (900 BC) [Wikipedia]

Ceramica Villanoviană cu aceste forme geometrice ne aminteste de ceramica de mare finețe a unei culturi mult mai îndepărtate, cca. 5500-3200 BC, cultura Cucuteni din nordul Daciei, **cu forme și simboluri similare** care, într-un fel, ar confirmă concluziile arheologului Maria Gimbutas privind societățile matriarhale Indo-Europene.

Cultura Cucuteni (5500- 3200 BC) [Wikipedia]

Aceste descoperiri arheologice, care indică migrația triburilor în timp și spațiu, **ar putea explica** și de ce limba noastră Română are multe cuvinte asemănătoare cu limba Latină Priscă (Veche) a Romei definită de **Isidore din Sevilla** și, ar fi un argument în plus în susținerea afirmației arheologului Italian Boni, în legătură cu 'rutele spre west ale triburilor latine'.

Limba Priscă, există indicații, se vorbea în **Praeneste** și în **Latium** încă dinainte de formarea Romei și a ajuns la clasicii latini prin intermediul cântecelor (Carmen) **Saliare**. Detalii se găsesc și în cartea lui **Terentius Varro**, numit și **Reatinus**, (n.116- m.27 BC) - "**De Lingua Latina**" - în volumele care au supraviețuit - unde se vorbește pe larg despre această limbă, neașteptată pe deplin de clasicii latini. **Această convingere a lui Boni ar explica și de ce, unor împărați Romani nu le veneau ușor, când porneau un război împotriva Dacilor, considerând că se întorc împotriva strămoșilor lor.** [necesară sursa].

În fine, asta poate ar fi și explicația de ce când mergi pe străzile orașului Napoli câteodată întorci capul - auzind unele fraze spuse de localnici - crezând că sunt români. Când prima dată am vizitat Roma în 1980, în fața Columnei lui Traian, un anticar de stradă auzindu-ne vorbind, foarte entuziasmat, ne-a întrebat din ce țară venim; l-am răspuns, din România. Ah, români, verii noștri, ...acesta este capul regelui vostru, Decebalus, arătând spre Columnă! Ce frumos mod de a ne spune, Bun venit!

<<https://www.youtube.com/watch?v=kpaPlyoAJS4&t=3s>

Despre Templul Vestei din Forul Roman și Ordinul Vestalelor Virgine

Templul Vestei din Forul Roman, cel mai vechi templu din Roma, unde arheologul Boni a făcut săpăturile, era localizat în vecinătatea **Regiei** și a **Căsușii Virginelor Vestale**. Acolo, **Vestalele păstrau flacăra permanentă**, despre care Plutarh spunea că era întreținută de la razele soarelui cu oglinzi de metal, instalate în templu. În formă circulară, cu un acoperiș în voltă și venturi de fum la apex, având inițial 12 coloane Corintice, cu o 'cella' centrală sacră, templul a fost construit de **Numa Pompilius** (n.753 BC- d.673 BC), al doilea rege al Romei, care a fondat și ordinul **Virginelor Vestale**. Arhitectura pare că aminteste de istoria sa, pentru că acest cult al zeiței Vestei a început în casele arhaice circulare de tip Hut ale latinilor.

Templul Vestei din Roma a fost distrus de multe ori; de Gauli în 370 BC, [T. Livius] și în 240 BC a ars [Ovidiu] și reconstruit în varianta mai nouă cu 20 de coloane corintiene, care amintesc de arhitectura templului de tip circular Tholos, parte a Complexului Athena Pronaia din Delphi. Acest templu în Delphi, ca și cel al Vestei din Roma, era o clădire cu 20 de coloane exterioare Dorice înconjurătoare de tip peristyle și o cameră interioară, numită cella. Semnificația lui, spun specialiștii, nu este clară astăzi, dar judecând după

asemanarea arhitecturală cu a templului Vestei din Roma, putem să asumăm că și templul tip Tholos din Delphi ar fi avut aceeași funcționalitate, și anume păstrarea permanentă a focului sacru.

În cartea arheologului **Bono**, menționată mai sus, se spune cum în fața altarului din templul Vestei era o placă de marmură, greu de văzut de la distanță, cu o inscripție amintind de restaurarea din primul secol BC de către **Marcus Barbatius**, un edil responsabil de menținerea clădirilor publice. Templul Vestei a mai fost distrus în timpul lui **Nero** și din nou în AD 191, când a fost reconstruit de împărăteasa **Julia Domna**, soția împăratului **Septimius Severus**.

 <p>Republica Romana, ANCUS MARCIUS și NUMA POMPILIUS. C. Marcus Censorinus, 88 B.C. RR82683. Denar de argint, BMCRR Rome 2374 (also snake control), Crawford 346/1d, Sydenham 713a, RSC I Marcia 18, SRCV I 256, Alegere gVF, centrat, toning, calul îndepărtat, puțin flat, 4.018g, 18.6mm, 90o, bătut în Rome, capete jugate cu diadema, cap spre dreapta a lui of Numa Pompilius (753 BC- 673 BC) cu barbă, și Ancius Marcus (642 BC-617 BC), fără barbă; ex Pegasi Numismatics</p>	<p>Notă numismatică.</p> <p>Pe fața monedei bancherul se referă la pretenția lui de a fi descendent din gens Marcia, de la regii antici ai Romei. Acest bancher a fost lichidat, fiind în opoziție cu dictatorul Sulla. Reversul face aluzie la "Ludi Apollinares", jocuri fondate cu încurajarea lui seer Marcus. În timpul jocurilor desultorii zburau între cei doi cai. <u>Numa Pompilius, al doilea rege al Romei, a numit prima lună din calendarul Roman- Ianuarie- după Janus cea mai înaltă divinitate în acel timp și a construit templul Vestei. Desultotul avrea cusma dacică sau frigiană?</u>, biciul în mâna dreaptă, un sarpe jos (simbol de control) sub cai, C•CENSO în exergue.</p>
--	--

Mai jos este o monedă republicană cu **Templul Vestei**, emisă în anul 55 BC. Reversul monedei onorează înaintasul bancherului **L. Cassius Longinus Ravilla** care a câștigat scaunul presidential ca ex-consul și numit questor special pentru requisitoriul în recursul din 113 BC a celor trei **Vestale Virgine** acuzate de incest. Două din ele și omul implicat au fost condamnați și trimisi la moarte.

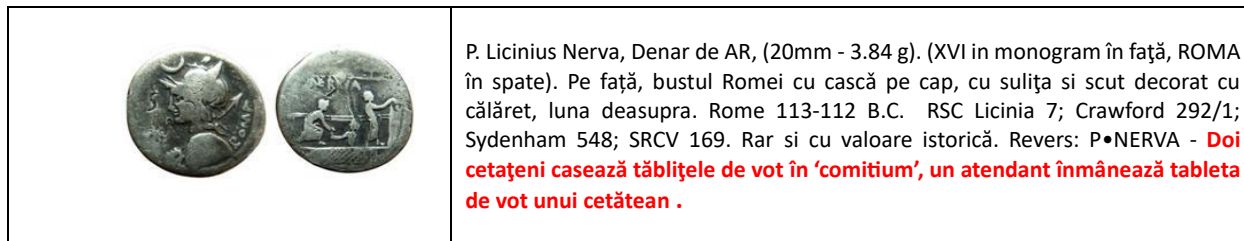
Ca judecător, Cassius L Ravilla a devenit faimos cu întrebarea "Cui Bono?" (Cui folosește?), stabilind astfel nevoia de a determina motivul ca principal act al investigației criminale. [Badian, 2012].

Mai târziu, Cicero vorbește și apreciază acest principiu de investigație din dreptul roman, valabil și în zilele noastre. În 137 BC, ca tribun al plebei, L. Cassius Longinus Ravilla a propus cu succes legea 'cassia tabellaria', care schimba sistemul de vot al Republicii în votul secret. În 127 BC el a fost ales consul.

 <p>TEMPLUL VESTEI, FORVM ROMAN REPUBLIC REF S TRIAL OF THE UNCHASTE VESTAL VIRGINS. Roman Republic, Q. Cassius Longinus. 55 iCr., EX NAC. AR Denarius (18mm, 3.84 gm). LIBERT/Q CASSIVS, Capul zeitei Libertas, purtând un colier / Scaunul Presidential, în Templul Vestei; urna și ballotul de vot înscris A,C (Absolvo, Condemno) pe fiecare față. Crawford 428/2; Sydenham 918; Cassia 8. Toned EF</p> <p>Această monedă se referă la procesul Vestalelor Virgine presădit de L. Cassius Longinus Ravilla (din familia bancherului) în 113 iCr. Urna și tableta de vot este arătată pe revers. Interesant capul Libertei arată similar to capul Libertei în denarul lui Q. Caepio Brutus, asasinul lui Caesar.</p>	
---	---

O monedă republicană din 112-113 BC arată în efect legea votului secret, 'cassia tabellaria' a lui L. Cassius Longinus Ravil. Ca să devii magistrat ales annual - care în Roma lucrau în toate aspectele de guvernare, nu numai în cele legale - un om trebuia să fie foarte bogat. În timpul imperiului, prin anul AD 14 când împărtul **Augustus** a murit, alegerile populare au dispărut.

Despre limba română, o părere proprie

Din păcate, Limba Română nu este astăzi listată printre limbile vechi Indo-Europene (IE), considerându-se, pe nedrept cred eu, că ar fi o limbă hibridă formată mai târziu, având cuvinte din mai toate limbile astăzi listate ca limbi I E, inclusiv limba Sanscrită. Dar există posibilitatea să nu fie așa; din nou, cităm pe profesorul Marc Pagel, de la 'School of Biological Sciences, University of Reading, UK', care spunea cu referire la acest subiect: *"Acum 10.000 de ani în spațiul Carpatic a existat o cultură, un popor care vorbea o limbă unică și precursoră a sanscritei și latinei."*

..... iar un pasaj din cartea diplomatului francez și scriitor Felix Colson din secolul 19, care se referea la istoria Moldo-Vlahilor, cu o părere total opusă decât aceia a istoricului Roesler, ne dă fiori astăzi: *"Este evident că descendenții Pelasgilor care locuiesc în număr de mai multe sute de mii, în munții care au fost leagănul rasei lor antice, cei care populează fosta Dacie, vorbesc încă limbă națională, care în Italia a dat naștere limbii latine. Nu ne mai este permis să ne îndoim că națiunile pelasgice nu au fost poporul Latin. Totul concură spre a dovedi că dialectul lor a devenit limba Latină. [Felix Colson, 1862, French diplomat and writer, "Nationalité et regeneration des peuples moldo-valaques]".* Aceasta înseamnă că limba Latină și Română sunt surori, cu evoluție paralelă și confirmă părerea arheologului Boni privind originea Latinilor din bazinul Dunării.

Astăzi, nu se iau în considerație cuvinte folosite încă din timpul lui Homer, Sec VIII BC, cuvinte vechi din mitologia Helenă, cuvinte cu origine onomatopeică, cuvinte rădăcină ca bază a formării unor familii de cuvinte, cuvinte venite din limba daco/tracă, cuvinte menționate de clasicii latini referindu-se la limba veche (Priscă) a Romei, cuvinte din limba populației Romane din Alpii Elvetieni, cuvinte cu etimologie greșită menționate în dicționare; toate acestea fiind cuvinte arhaice care se găsesc și astăzi, multe din ele, numai în limba Română.

Din limba Sanscrită menționăm câteva cuvinte, printre ele si toponime, care, apparent, au corespondență în limba română. [The Cambridge History of India, Vol I edited by E.J. Rapson, M.A. Cambridge University Press, Oxford 1922, Cap iii, iv].*

Agni* [pag 73] - foc în sanscrită; **igna(tul)** porcului la români // **Jana*** [pag 91], asezare în sanscrită; **Jina**, asezare ciobanească în muntii Cindrelului // **Simālia*** [pag 76], regina munților înzăpeziti; **Similia**, nume la români si posibil **Sibila, Cybel (mama munților)** - zeiță asociată cu tracia, născută pe muntele Ida, Gherghita, în Troas, cunoscută pentru vechimea ei de 3500 de ani, după Heraclitus, si introdusă în Grecia ca, Gea (Gaia).

Ca patern, vedem aici la aceste cuvinte de mai sus transformarea literei <a> în <i>;¹

alte cuvinte: **shurya*** [pag.76], 'soare', **zeul soarelui** în sanscrită; **soare, Suria(nul)**, munte in Tara Lovistei, si posibil **sură** de fân². // **suryā*** [pag 88], relatii de familie, **fica soarelui** ; **suroră, surată** în romană / **Marutas*** [pag.76], 'zeu al vântului'; **Marosch, Mures**, râu în Transilvania. // **Dasas*, Dasyus*** [pag. 75, 76, 83, 84,85], 'aborigeni' în sanscrită; **Daci, Dacius**, posibil, aborigeni, asa cum erau văzuti Dacii de Romani!? // **Varna *** [pag. 75], 'culoare' în sanscrită; **var, culoare naturală albă, Varna** localitate in Quadrilater, fostă în România. // **pañcha** [pag 118], 'cinci' în sanscrită; **cinci** în românește // **sapta*** [pag. 80], 'sapte' în sanscrită; **sapte**, la români // **Apayā*** [pag 80], **posibil râul Brahmvarta; Apā (aia)** în limba română; **apā*** [pag 104], **apă** in sanscrita si limba romană // **craddha *** [pag. 104], **zeitate 'credință'**; **cred, credință** in romană // **Mitra*** [pag. 233], 'zeu' în sanscrită; **Mitreă**, nume la români // **Smārta***, 'tradiții sacre' in sanscrită [pag. 228]; **Marta, nume la români** // **Veda*, Vidā** [pag. 254] *, 'știință' în sanscrită; **a vedea, viziune** în română // **Grāma*** [pag. 91], 'sat', **localitate** în sanscrită; **grama, graniță** în romană si la Bizantini // **purohita *** [pag. 99], 'domeniu Brahman'; **parohia**, domeniu bisericesc la români , si cred la greci, basci si unele limbi IE. // **pryatam, pryatama** (subst./ adj.), cel mai drag(ă), iubit(ă), in Sanskrit (Dictionar Sanskrit); **prieten, prietenă** în limba romană. //

Udyāna, [Note 3], 'grădină', nume antic of Swat River Valley în sanscrită, tradus prin izvoare chinezesti, limba Uyghur, **Ude-grāma**, 'sat grădină'; o grădină este **udā, udată**, în limba romană // **mār**, 'fructe', 'ananas', 'nuci de cocos', grădina lui **Māru**, în sanscrită; **mār**, fruct în română. // **stūpa** [Note 3], 'structură antică', din pământ, piatră, Rigveda, sanscrit; **stup, casa albinelor**, aparent în limba română si irlandeză.// **Sramana, Sarmana**⁴, **Scoală filozofică sanscrită, persoană ascetică, cersetor (mendicant); sárman**, prin anagramare in limba română, **sárac, ascetic, cersetor**, // **takht** [Note 3], 'funcția unui ruler'; scaun; **tact, that**, nivel înalt de judecată, în limbile IE // **baytam** , "baiat" in sanscrită; **baetyl(os)**, acelasi înțeles în mitul lui Hesiod cu **báiatul** în limba tracă si în limba română // **daan, danna**, a da (caritate) in sanscrită, **Kanyadaan**, "fată dată de măritat" în sanscrită; **a da, danie** ⁵, **dotă, donatie** (zeste), cuvinte arhaice în satele romanesti, **donare**, în latină. // **Sanatana Dharma**⁶,

posibil ‘valori sănatoase’ în limba română. // **OM⁷(AUM, HUM)**, sunetul universului in cintece **Sutras, Rig Veda, de unde derivă cuvintul modern uman (human); OM, (h)uman** in limba română. // **ratha, roată in sankrita; roată** în limba română, **rota, rotary** în limba latină, rad în germană.

(1) “Vom presupune deci că Indo-Europeana posedă o anumită vocală, insuficient determinată, susceptibilă să fie confundată cu **a și cu i.**” [Louis de la Vallée Poussin, “Histoire du monde. Indo-Européens et Indo-iraniens. L’Inde jusque vers 300 av. J.C.”].

(2) **Șură de fîn**, fîn asezat în căpită, expus la soare pentru uscat- solar.

(3) **Udyāna**, ancient name of Peshawar, Swat Valey, West India. [“On Alexandre’s track to the Indus Valey” by Sir Aurel Stein, London, 1929]

(4) **Vedic Literature, Brihadaranyaka Upanishad, vers 4.3,22, Sec 6 BC** [Max Muller, Oxford Universiti Press, p 1690]. Strabon, citindu-l pe Megasthene, vorbeste de două scoli filozofice Indiene **Sramana si Brahmana** – [Strabo XV.1 58-60].

(5) Dictionarul român indică, probabil, eronat că acest cuvânt IE - ‘**danie**’ vine de la bulgarul ‘danije’

(6) **Sanatana Dharma** este un termen **Brahman** venit din scrierile sanskrite **Rig Veda**, greu de tradus in alte limbi. **DHARMA** este un set de legi ce crează ordine in univers. Pentru oameni un set de valori, legi ce trebuiesc urmate ca să fie ordine. Aceste cinci valori ale Dharmei sunt numite **Sanaton sau Sanatana** (probabil în sens de **sănătoase**): **Dana-(Caritate), Asceticism, Corectitudine, Non-violentă, Adevar.**

(7) ‘**OM**’ este silaba sacră, sunetul Universului, fiinta supremă în religia Brahmană de unde s-a obtinut cuvântul nostru modern ‘**human**.’ [Dean Brown, 1927-2003, American Professor, Dr. in physics]. Cuvintul **OM** există numai in limba Romană cu acelasi înteles din Limba Sanscrită in poemele Rig-Veda sau in cântece Budiste care se aud si astăzi in India. Religia Budistă, se stie, a fost influentată de cea Brahmană si este considerată ca o extensie a acesteia.

 <p>Antique Budist Stupa Top-Daria, Hibat-Gram, Udyana, Swat Valey (Note 3)</p>	 <p>Stup de albine tărănesc, antic. Muzeul Satului, Bran</p>	 <p>Hat de stup pentru albine, Irlanda (Wikipedia)</p>
--	---	---

Doctorul Lucian Cuesdean a descoperit in Punjab, India cca. 200 de cuvinte pur românești, spune el, si alte 1800 de cuvinte înrudite, la o distanță de 4800 km de Romania.

Apa- **(a)pani/** soare- **suraj/** pământ,- **pomuan/** rege-**ragia/** nou-**nau/** cățea -**cuti/** râde-**razi/** June-**juan/** bun-**bani/** curechi-**curac/** soț-**sați/** vacă-**vaci/** atârna-**utarna/** mort-**murta/** muscă-**machi/** părticică-**parica/** afară-**agvara/** umed-**umed/** cotit-**cotta/** oier-**aiiar/** cărăusie (cărare)-**caraia/** a vedea-**vidia/**

marmură-**marmar**/ întuneric-**nere**/ ochi-**achi**/pâine-**pani**/ mânie-**mana**/ nuntă-**neunta**/ baiat-**bet**/ seacă-**suca**/ pandur-**panderu**.

Doctor în științe medicale, Dr. Cuesdean a lucrat în Libia înainte de anul 1989, unde a început să caute explicații pentru faptul că, se spune, dacii au renunțat la limba lor pentru Latină, iar Libienii nu. În cartea sa "Suntem Români de peste 2000 de ani", Dr. Cuesdean listează 1154 de cuvinte primare cu etimon românesc, getic și latin cu traducerea în engleză și cuvântul existent în limba Punjabi.

În limba Urdu a pakistanezilor 'CE NUME AI'? se spune: = 'KER NAAM HAI'? foarte aproape de pronunțarea în limba română.

Mai jos câteva exemple de cuvinte arhaice folosite în epopeele lui Homer, Iliada și Odiseea, Sec VIII BC, care fonetic și semantic se aseamănă cuvintelor existente astăzi în Limba Română, deci posibil fiind de origine Traco/ Dacă, sau din Indo European substrat:

aer (aer)/ **aroo** (a ara)/ **balos** (bălan, alb)/ **bous** (bou)/ **brahion** (brat) /**keros** (ceară)/ **kinos** (câine)/ **kitara** (ceteră, broancă)/ **kopto** (a coace)/ **kraino** (a conduce, crai, Crăieni) / **duo** (doi)/ **farmakon** (farmec)/ **fero** (a feri)/ **fren** (frână), **frigos** (frig)/ **ipos** (iapă)/ **lego** (a lega)/ **luka** (a lucii)/ **marmaros** (marmură)/ **meli** (miere)/ **mikros** (mic)/ **meu** (al meu)/ **melon** (măr)/ **noi** (noi)/ **orfanos** (orfan)/ **okto**(opt)/ **petre** (piatră)/ **sudor** (sudoare, apă)/ **pugme** (pumn)/ **tino** (a ține)/ **supe** (sub)/ **super** (supra)/ **sminthe**, **sminthius** (smintit)/ **sala** (sare)/ **satala**, loc de stângere a armatei, (posibil, sat, satul ăla)/ **tauros** (taur)/ **tremo** (a tremura)/ **tris** (trei)/ **veno** (a veni)/ **zugon** (jug)/ și multe altele. [*Lista necesită confirmare*]

La acestea, trebuie adăugate unele cuvinte care descriu părțile corpului omenesc, sentimente (drag, dragobete, din substrat IE), relațiile de rudenie, obiecte din casă și din jurul casei, animalele din bățatură-ogradă⁸, gard, descrierea naturii, a formelor de relief, a plantelor⁹, a stelelor cerești!

Toate acestea apar a indica o limbă veche având o bază formată cu mult înainte fenomenului migrator de după secolul 6 după Hristos și cu mult înainte de ocuparea romană de cca. 170 de ani a o parte a Daciei. Să nu uităm ce legionarul roman Velleius Paterculus spunea în anul 6 AD, că anume populația din Panonia în timpul lui Augustus, identificată ca fiind Dacică/ Getică de către Cezar și Strabon, "înțelegea limba noastră (romană) și unii chiar stiau să scrie"; iar Sextus Rufus (cca. AD396) spunea în Breviarum, Cartea VIII: - "O limbă latină barbară se vorbea în provincia Iliria înainte de cucerirea romană" (221 BC).

(8) Cuvintele 'ogradă', 'grădină', 'Grădite' par avea originea prin anagramarea cuvântului 'gard', aparent din IE substrat. Ograda și grădina sunt totdeauna îngrădite, să țină afară intruzii și animalele sălbatice. 'Garden' în Engleză, 'jarden' în Franceză, 'Giardino' în Italiană.

(9) Denumirile dacice de plante, păstrate la Dioscoride (medic grec din perioada împăraților Claudiu și Nero) pot fi găsite în limba germană. [Jakob Grimm 1785- 1863, Istoria limbii germane].

Desigur, o însiruire de cuvinte nu definesc o limbă și trebuie ținut seama și de gramatică. Este interesant să menționăm ce a observat **Sir William Jones**, un avocat englez lucrând în India în 1786, anume că

vocabularul si inflexiunile limbii sanscrite prezintă o puternică asemanare cu limba Greacă si Latina, si scria:

*“Limba Sanscrită, oricare ar fi antichitatea ei, este o structură minunată; mai perfectă decit Greaca, mai bogată decit Latina, si mult mai rafinată decit amândouă: încă purtând o puternică afinitate cu amândouă limbile, în rădăcina verbelor, si în formele gramaticale, decât ar fi putut posibil să se producă din accident; **întradevar asa de puternic, că nici-un filolog nu le-ar ar putea să le examineze fără să creadă că au apărut de la o sursă comună, care poate nu mai există.**”* [The Cambridge History of India, Vol I, edited by E.J. Rapson, M.A. Cambridge University Press, 1922, Cap ii, Sources of History, pag. 64].

https://youtu.be/PctAMjWz_R8?si=xJ5O0zPr5imuAEei

Astăzi în India, Sutras, poemele cântate, perle de înțelepciune, apar ca un ecou peste timp a imnurilor antice Vedice Brahmane.

Textele sacre orale în limba sanscrită ale culturii Vedice, despre care unii istorici spun că în faza primară ar fi originat în Europa de Sud Est, imnuri cântate, puse mai târziu în scris, sunt foarte greu de tradus si sunt expuse la diferite interpretări, deoarece cuvintele reperzintă, în general, concepții abstracte metafizice, mentalități, sentimente, înțelepciune, constiință, stoicism.

Este ceva asemănator, cum clasicii latini nu înțelegeau în totalitate limba Priscă a cântecelor Saliare ale Romei antice, ajunse la ei tot pe cale orală, sau nu înțelegeau pe deplin semnificația diferitelor ritualuri cu origini arhaice dinaintea formării Romei. Astăzi în India, **Sutras** sunt o serie de poeme cântate, perle de înțelepciune, versuri care se repeată de multe ori si în care fiecare vers are mai multe înțelesuri. Ele apar ca reflexii, ecouri venite peste milenii a imnurilor Vedice din era Brahmană (cca. 800 - 600 BC) si mai târziu a literaturii Sutras (cca. 600 – 200 BC).

Dr. Dipak Banerjee, Guest Assistant Professor, Rabindra Bharati University, referindu-se la muzica timpurie Vedică, spunea: *“La sfârșitul civilizației Valei Indusului, începe civilizația Vedică. Arieni erau conducătorii acestei civilizații. Ei au adus cu ei muzica lor, cea mai veche în record, care este Muzica Vedică. Patru Vede au fost scrise succesiv în epoca Vedică. Numele celor patru Vede sunt: Rig-Veda, Sāmavēda, Yayurvēda, Atharbavēda”.*

Interesant, având în minte ce spunea Strabon în timpul lui despre muzica 'antică' a traciilor *Orpheus, Mousaios, si Thamyris*, care ar fi ajuns si în Indike (India), si ascultând imnurile **Sutras** cu origine Vedică aduse acolo de Arieni, conform universitarilor din India, am putea să ne imaginăm astăzi cum ar fi sunat muzica lui Orfeus. Jamblichus (AD 245-325) spunea despre Orfeus că era mai vechi decât acei nobili poeti Homer si Hesiod, si că nimic nu putea rezista melodiilor frumoase a lui Orfeu, nici dusmanii, nici animalele sălbatice.

"Om Namah Shivaya Shantaya" (Om al păcii numit Shivaya)

<https://www.youtube.com/watch?v=DnK4jY8J84k&list=RDs8fisVHUc4s&index=6>

 <p>ORPHEUS a fost un muzician, purtând mereu o caciulă Dacica/Frigiana. Asa erau reprezentati Tracii in arta Greacă. [QUORA, Wikipedia]. [Mosaic de marmura Roman, AD 194; Eastern Roman Empire, near Edessa]</p>	 <p>Orpheus conducând-o pe Euridice de sub pământ, dar uitându-se în urmă a dat dreptul Hadei sa o i-a înapoi.</p>	 <p>J. Sellaio, Orpheus si Eurydice</p>
--	---	--

OM NAMO NARAYANAYA (VISHNU)· NARAYANAYA este Lordul suprem VISHNU, Zeu al soarelui [The Cambrige History of India, Vol I,pag. 104]

OM NAMO ARIHANTANAM (Lordul care a anihilat toti dusmanii ca supărarea, mândria si avaritia) Navkar mantra Om Nam Arihantanam, lirica (Om numit Arihantanam...?)

OM TEA NAMO AH HUM OM Om Tea Nam Ah Hum (Om numit Tea)

OM: reprezintă vibrația universului, natura unui Brahman

NAMO: omagiu la, sau referire la un nume individual

HARI OM NAMAH SHIVAYA | HEALING MANTRA (OM numit Lordul Shivaia?)

Hari Om Namah Shivay, Names of Lord Shiva, Darshan of

Ornamente 'infula' precursorale ale mărtisorului la Români? Vestalele Virgine se ocupau de organizarea festivalurilor si ceremoniilor oficiale în Roma arhaică, purtând snururi din lână albă si rosie usor împletite.

Ultimile șase cărți ale **Aeneidei** se referă la istoria centrului Italiei, **Latium**, cu religia primitivă, ceremoniile religioase, temple și ritualuri. Religia, se înțelege, avea atunci un caracter arhaic, pur local **Italic**, cu zeități

principale ca **Saturn**, **Janus**¹, **Jupiter**, **Venus** si **Martie**. Alte zeități secundare sunt menționate ca **Silvanus**, **Ceres**, **Picunum**- zeu al agriculturii si sotul **Pomonei** - zeița livezilor si pomilor fructiferi, **Pilumus** care a inventat **pilum** folosit pentru grinduirea (măcinarea) cerealelor; **Cloacina** venită din mitologia Etruscă care domina peste sistemul de scurgere al apelor, 'Cloaca Maxima'.

De remarcat, cuvinte sau derivate din cuvintele, care reprezentau zeitati în religia arhaică în **Latium**, se găsesc astăzi în limba românilor la sate; **cereale, pomană, pomi, poame, pic, piuă de grinduit in bucatarie, sau pietre de moară de 'măcinat', cloacă**. Legatura nu pare a fi directă si, probabil, cuvintele nu au fost aduse în Dacia de nimeni, dar se pare că unele din aceste cuvinte existau în acele timpuri arhaice, acolo si aici in Dacia!

 <p>L. Mussidius Longus SILVER Denarius (20mm, 3.85 gm.), Rome, 42 B.C. CONCORDIA, bustul cu diadema a Concordiei, luna sub barba ei. L MVSSIDIVS LONGVS, Statuia lui Venus Cloacina pe platforma din Forum inscrista CLOACIN. Ref: Syd 1093a, Cr.494/42b. Platforma exista si in zilele noastre.</p>	<p>In mitologia Romană, Cloacina (Latin, cloaca: "sewer" or "drain") a fost zeita care supraveghea Cloaca Maxima ("Great Drain"), partea principală a sistemului de scurgere in Rome. Ea deriva original din mitologia Etruscă. Sistemul a fost inceput de un rege etrusc al Romei, Tarquinius Priscus, si terminat de alt rege, Tarquinius Superbus. Titus Tatius, care a condus Roma cu Romulus, a ridicat o statuie a Cloacinei. Cu toate originile ei etrusce, mai tirziu a fost identificata cu Venus.</p>
--	--

(1) Despre JANUS, Plutarch (45 AD, moare: AD 120, Delphi, Greece), scria: "Asa cum istoricii ne spun, JANUS a venit de la Perrhaebia si trecând în Italia, el se asează printre barbarii locali, le schimba limba si felul lor de viață, să traiească onest si să lucreze pamântul." [Plutarch, Lives. Romulus. C. 22]. **Perrhaiboi, locuitorii din Nordul Tesaliei, erau triburi emigrate (μετανάσται) din muntii si câmpiile Hyperboreilor.** [Strabon, Geogr. lib. IX. 5.12.]. Homer plasează pe Perrhaebi în vecinătatea Oracolului Tessalian DODONA si râul Titarosius; si mai târziu, numele de Perrhaebia a fost dat districtului învecinat cu Macedonia si muntii Cambunieni, la nord.

<p>PERRHAIBOI, THESSALY</p> 	<p>460-440 BC, Hemidrahm 1.91g. Tânar luptând cu un taur. Rev: Partea din fata a unui cal si "Pi - E", totul într-un pătrat incusat. Weber 2887 (aceiasi formă). Foarte rar. Inscriptia este "Περραιβών". Handbook of Ancient Greek and Roman Coins.</p>
--	--

Festivaluri anuale aveau loc ca Saturnalia, Parillia, Lupercalia, Saliile. Interesant, procesiunile din Saturnalia, care aveau loc între 17 si 23 Decembrie, se aseamană cu sărbătorile de astăzi ale Crăciunului. Toate activitățile civice erau oprite, purcelusi de lapte erau sacrificați, era o festivitate în familie, se îmbrăcau în straie noi, se ofereau daruri; sclavii stăteau la masă în familie si **erau lăsați să poarte pillesu, semnul libertatii.** [Macrobisus, Saturnalia, I, 10,16]; [Martial]; [Pliny].

O asemănare se poate găsi și între festivalul 'Parilia' pe 21 Aprilie a zeitei Pales- protectoare a oierilor și stânelor - și sărbătoarea Crestină de Pasti, astăzi la Români în Aprilie, când se sacrifică mieii.

Ordinul Vestalelor Virgine a fost instituit de al doilea rege al Romei Numa Pompilius, ele având rolul de a organiza și a conduce procesiunile religioase oficiale pe timpul sărbătorilor și care erau urmate de o masă publică. Animale erau sacrificate de multe ori folosind, în loc de sabie, sau pumnal - pietre (lapis silex)- simbol a lui Jupiter, conform Servius [Aeneid, viii, 641], iar în unele procesiuni, sânge de la sacrificarea animalelor era pus cu lama cuțitului pe fruntea copiilor. Aceste obiceiuri primitive ale latinilor, în acele timpuri, par să fi avut origini în epoca neolitică.

In timpul ceremoniilor religioase, Vestalele Virgine foloseau ornamente numite 'infula' [Aeneida X, 538], care constau în coroane și esarfe (fulare?) făcute din snururi de lână albă și roșie, ușor răsucite. Aceste coroane erau atasate cu o fundă albă pe creștetul animalelor sacrificate oferite zeităților. Infula era folosită în special în serbările cultului Apollo și Diana și erau purtate de preoți (Fetial Priest) și de Vestale Virgine în ceremonii. De menționat, Diana a fost inițial o zeiță italică, echivalată mai târziu cu Artemis. [William Smith, Dictionary].

<p>CARACALLA/ BOUR cu 'infula' fillet</p> 	<p>AR Denarius. AD 198. (17 mm, 3.3 g) RIC 6; RSC 53. a EF M AVR ANTON CAES PONTIF, draped bust right. DESTINATO IMPERAT, priestly sacrificial implements: lituus, apex, and simpulum. Bucranium cu filet de sacrificiu, "infula" pe coarne . [Wikipedia]</p>
---	--

Ornamentul 'infula' pare a fi precursorul Sărbătorii 'Mărtisorului' la Români, pe 1 Martie, când diferite obiecte - miniaturi simbolice, ornate cu snururi din ață albă și roșie, ușor răsucite - sunt oferite femellor și în special virginelor. Această sărbătoare a mărtisorului nu a fost adusă în Dacia de nimeni, pentru că așa cum putem vedea mai jos, procesiunile cu ornamente 'Infula' erau practicate și aici în Tracia și Dacia, în cultul lui Apollo și Dionis și în sacrificarea animalelor oferite Zeilor, încă din sec 6 BC. **O remarcă în plus, astăzi cuvântul *fular/infula* se pare că există numai în limba Română.**

Sunt evidențe cum aceste tradiții par să fi avut rădăcini locale în Dacia și Tracia inclusiv în insulele Trace din Marea Aegee, în Macedonia, Peonia (Dalmația), așa cum se poate vedea mai jos ca simbolistică pe unele monede antice și în bazoreliefulurile templelor.

Monede antice din Phocis, locuită în antichitate de tracieni, ca și monede din Chersonesa Tracică aveau deasemeni pe avers, ca simbol, un cap de zimbriu cu 'fillete de sacrificiu' - 'Infula' - atârând de pe coarne. Să nu uităm cum Thucidide spunea în a sa carte Razboiul Pelopozian, referindu-se la mitul Philomelei și Procne, că Tereus din legendă nu era regele istoric al Traciei, **Tereus I**, întemeitorul dinastiei **Odrișe din Tracia**, ci un rege mitic în Daulia din Phokis, un oraș locuit de Tracieni.

 <p>PHOKIS. Monedă de bronz, cca. 357-346 BC. AE 13mm (2.23g). Lokris–Phokis. Avers: cap de zimbbru, "sacrificial fillets, infula" atârând de coarne. Revers: φΩ, legendă în coroana de lauri. Lokris–Phokis 472.3. VF.</p>	 <p>THRACE, Chersonnesos. Secolul 3 B.C. Plumb tessera (16 mm, 3.68 g). Cap de zimbbru cu „sacrificial fillet, infula” pe coarne / Revers capul lui HERMES spre dreapta, purtând petasos. Rare.</p>	 <p>Ancient Greek PHOKIS Elateia. Secolul 3rd-2nd BC, AE18. Cap de zimbbru, purtând fillete de sacrificiu, infula; ΕΛ deasupra / Capul lui Apollo încununat. 4.46 g, 17-18 mm, bronz Referință: BCD Lokris-Phokis 425; HGC 4, 1143</p>	<p>[Wikipedia]</p> <p>PHOKIS, Phokian League, Federal coinage (4th century BC). Drachm (16,8mm, 3.53g). Head of Apollo to the r. R/Bull's head with sacrificial garlands- infula, right a bunch of grapes. Cf. SNG France 1282, VF</p>
--	--	--	--

 <p>[Wikipedia] (Copyright © CNG 2002) AMNG 7. Monede ale triburilor Thraco-Macedoniene², Derrones, un trib Peonian de linga Shtip.</p>	<p>AR Dodekadrachm cca 500- 480 BC DERONIK(ON). Boi la iokă cu filete in jurul gitului / Revers: quadrypartite incuse square. Rosen 119. (Used by permission of CNG, www.cngcoins.com) De observat filletele de sacrificiu (infula) in jurul gitului!</p> <p>From the William and Louise Fielder Collection. Ex Leu 77 (11-12 May 2000), lot 150; Sotheby's Zurich (27-28 October 1993) [Athena Fund Sale], lot 320; Numismatic Fine Arts XXIX (13 August 1992), lot 68; Jonathan P. Rosen Collection (Münzen und Medaillen 72, 6 October 1987), lot 380.(Wikipedia)</p>
--	--

(2) Triburile Macedonene se pare că aveau origine tracică, dar datorită proximității lor cu Hellada, au căpătat o notorietate și o semnificație istorică aparte. Herodot spune că- "**Alexandru I, Philhellene**, fiul regelui Amintas I (512/511- 498/497 BC) când a vrut să intre în competiție și a venit la Olimpia, nu cu altă intenție, Grecii care trebuiau să alerge împotriva lui I-au exclus de la competiție- spunând că numai Grecii sunt permisi să participe, nu și barbarii. Dar Alexandru a dovedit că este un Argiv, și a fost admis cu distincție, ca Grec." [Herodotus, Book v]

 <p>Alexander I, Philhellene (498-454 BC). AR Tetrobol. Macedonian Mint 476-460 BC. Obverse: Cal tropăind. Reverse: Caschetă cu creastă în bordură liniară. SNG ANS: 29 Scarce. Size: 14mm, 2.12g. Nota Numismatica: fine și bine centrată! Ton neuniform dar foarte atractiv exemplu al acestei rare monede.</p>	<p>Alexander I (Greek: Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών), fiul lui Amyntas și regina Eurydice, a fost regale a regatului Macedonean de la cca. 498 BC până la moarte în 454 BC. El a fost urmat de fiul lui mai mare, Alcetas II. Ei erau descendenții lui Perdikkas I, după Herodot, el era neprietenos cu Persanii, și a ucis trimisii regelui Darius I când aceștia au venit la curtea tatălui său, în timpul revoltei Ioniane. Până la urmă, el a fost forțat să accepte suzeranitatea Persiei în timpul invaziei Greciei de către fiul lui Darius, Xerxes I, și a acționat ca reprezentant a guvernatorului persan Mardonius în timpul negocierilor de pace după înfringerea Persiei în bătălia de la Salamis în 480 BC. Cu toată cooperarea lui cu Persia, el a dat sfaturi și a alimentat restul oraselor stat Grecești, și le-a atenționat de planurile lui Mardonius înainte de bătălia de la Plataea în 479 BC.</p>
---	---

Aceste filete de sacrificiu, neapărând pe monede emise și în alte zone, ar fi o dovadă că procesiunile de sacrificare a animalelor folosind ornamente *infula* existau în antichitate în Tracia, Dacia și în alte regiuni locuite de Traci și Macedonieni și asociate cultului Apollo/ Diana și a lui Dionisus (Bassara).

Astăzi, 'Mărțisorul' se sărbătorește pe 1 Martie numai în România și în unele zone unde încă mai există populații minoritare de etnie română, sau asimilate (valahi, aromâni, rumari).

In basoreliefurile de mai jos se pot observa snururi ușor răsucite sau împletite, probabil din lână roșie și albă, 'Infula', atârând de pe coarnele zimbrilor de sacrificiu, care erau oferte zeităților.

Detaliu din mormântul regelui trac, Seuthe III, Kazanlak
[Wikipedia]

Mărțisor

Neo Atic Basorelief, **Dionisus (cu conul de brad) și Horele**, Sec 1. De observat inițial, trei anotimpuri menționate de Homer, stând la porțile cerului. (în Mediterana nu era Iarna). **Obiectele din procesiune par a fi snururi, posibil, din lână albă și roșie împletite, infula.** [Wikipedia]

Basorelief din **ISTRIA, DACIA**, Templul Aphroditei, cca. 550 BC. Muzeul de Istorie, București. **Este posibil ca snururile care atârnă de pe coarnele zimbrilor de sacrificiu să fie făcute din lână roșie și albă răsucite. (infula)**

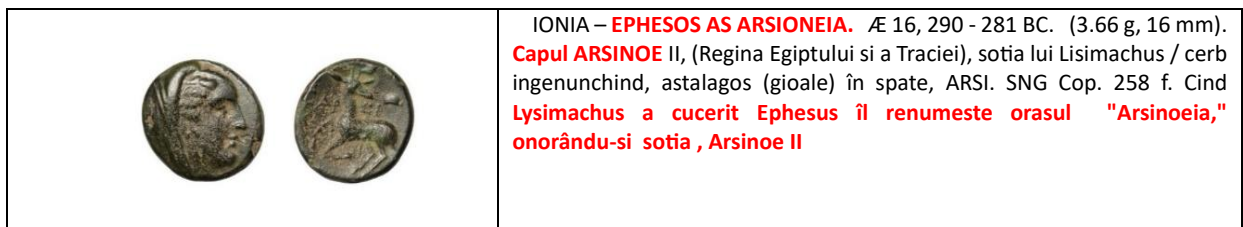
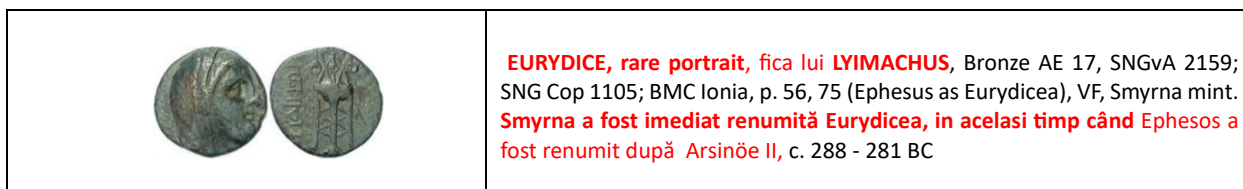
Basorelief din Templul **ARSINOE** din **SAMOTHRACE** construit cca. 288 BC-270BC, Samothrace Museum. **Snururi de lână, probabil albă și roșie ușor răsucite atârnă de coarnele zimbrilor de sacrificiu (Infula)**
[Wikipedia]

Sanctualele din **Samothrace**, unde festivalul ale 'Religiei Misterioase' aveau loc, sunt unele din cele mai cunoscute sanctuare panellenice din lumea antică. Sanctuarul Marilor zei era locul procesiunilor

misterioase unde o varietate de zeitati erau celebrate printre care Marea Mama, Kybele (pentru greci asociata cu zeita fertilitatii Demeter), zeitele Hades, Persephone.

Alti zei pentru care natura si identitatea au rămas enigmatice, sursele literare antice referindu-se la ei sub un nume generic de "Cabeiri" (Greek: Κάβειροι *Kábiroi*). Istoricul Herodot se crede că ar fost 'inițiat' acolo si este unul din foarte puțini autori antici care au lăsat indicii despre natura procesiunilor. Se spune că **si Philip ii, tatăl lui Alexandru**, a cunoscut-o pe Olimpia în timpul 'inițierii' lor în insulă. [*Plutarch, Life of Alexander, II, 2*]. Mai târziu, în timpul perioadei Hellenistice locul a fost un sanctuar Macedonean ai succesorilor (Diadocchi) lui **Alexandru cel Mare**.

Arsinoe ii a construit acolo un templu circular folosit ca loc de adunare pentru preoții si trimisii regali în timpul marilor festivaluri care aveau loc pe insulă. **Decoratiile Rotundei Arsionea, cu alternanțe între rozete si cap de zimbrii având ghirlande 'infula' pe coarne, pot fi o indicație că acolo aveau loc si sacrificări de animale.** Arsinoe a ii-a a fost fisa faraonului Ptolomeu I Soter si sotia lui Lysimach pe atunci regele Traciei. Mai târziu, ea s-a căsătorit cu fratele ei Ptolomeu al ii-lea si a devenit regina Egiptului. In Samotrace, a fost descoperită si "**Statuia Victoriei înaripate**", o masterpiesă a sculpturii grecesti, datată din cca. 190 BC, astăzi aflându-se în Muzeul Luvru. Dedicarea monumentului nu este clară, dar se crede că a fost un cadou făcut de Rodhieni pentru o celebră victorie navală.

Cum a fost scrisă istoria Romei

Multe din informațiile despre istoria si religia Romei antice vin de la istoricul **Quintus Fabius Pictor**, cca. 200 BC, un istoric si primul '**analist**' (recordul anual al istoriei) care a scris în limba greacă o istorie a Romei, mai târziu tradusă în Latină. El datează fondarea Romei ca fiind în "primul an după a opta Olimpiada" adică , 747 BC. [*Dionysius Halicarnassus, Roman Antiquities, I.74*]. **Fabius Pictor** s-a inspirat în istoriile sale după **Diocle din Peparethus** (Secole 4-3 BC) care a scris o istorie a Romei si din **Timaeus** (cca. 350-260 BC) care vorbește despre istoria Romei în scrierile sale, "**Istoria Grecilor din Vest**".

Alte surse de informatie pentru Fabius Pictor, desigur, au fost vechile legende si cântecele Saliare. Scrierile lui au fost mai târziu folosite de **Plutarch, Polybius, Livius, Dionisos din Halicarnasus si alti scriitori clasici care au scris istoria Romei**. Polybius acuză Fabius Pictor că ar fi favorizat Romanii în istoria războaielor Punice si, ca fiind inconsistent.

 <p>NUMERIUS FABIVS PICTOR. AR Denar de AR. Anul 126 B.C. - Rome. Avers: Capul Romei cu o caschetă cu aripi, mai jos marca H. Revers: N. FABIVS PICTOR / ROMA, Fabius Pictor stând pe un scaun, purtând cascheta si platosul, având in mâna un apex si sulita. Alături scutul înscris QVI/RIN (Quirinale!). Catalog: Crawford 268/1b (R4). 3,6g - 18mm.</p>	<p><u>Notă Numismatică</u></p> <p>Această monedă din 126 BC a lui Fabius Pictor comemorează istoricul Quintus Fabius Pictor, cca. 200 BC, un înaintas din familia lui, istoric si primul "analist" (n.b. recordul anual al istoriei). Quintus Fabius venea dintr-o familie - gens Fabia, care a primit cognomenul 'Pictor' de la un alt patriarch al familiei care a pictat Templul zeitei Salus de pe dealul Quirinal, prin anii 300 BC. [Frier, Bruce W., <i>Libri Annales Pontificum Maximorum University of Michigan Press, 2nd edition 1999, p. 231</i>]. Quintus Fabius, se stie, a fost senator, dar unii istorici moderni spun că nu există evidență directă precum ar fi făcut parte din Colegiul de Preoți. [The classical foundation of modern Historiography, by Arnaldo Momigliano]. <u>Dar moneda alaturată, care comemorează acest istoric, indică contrariul; QVI/RIN, marcat pe scut si având apexul în mână, sunt indicații - că ar fi făcut parte din Colegiul Quirinal de Preoți!</u></p>
--	--

Caesar vorbește prima dată în istorie despre Daci

Caesar vorbește de Daci pentru prima dată în istorie în anul 53 îCr, în cartea sa "Războiul Galic". Mai jos este acest pasaj din cartea lui, în care menționează, ca si Strabon cca. 60 de ani mai târziu, prezența Dacilor/ Getilor in Panonia, si vorbește despre întinderea pădurii Hercine peste ținuturile Dacilor.

"Îi trebuie cuiva nouă zile să traverseze Pădurea Hercină, mergând ușor. Mărimea ei nu poate fi descrisă precis, pentru că Sarmatii nu au cu ce să măsoare unitățile de distanță. Ea începe de pe pământurile Helvetilor, Nemetes, si Rauricii, merge paralel drept spre râul Dunare, si ajunge pe pământul Dacilor si al Anartes" [Caesar, Războiul Galic, Book 6.25].

	<p>Moneda a lui JULIUS CAESAR, Imperator si Dictator, născut July 100 BC asasinat la 15 March 44 BC, Denar de argint, SRCV I 1405, RSC I 14, Crawford 468/2, Sydenham 1015, Pe avers capul lui Venus cu diademă, sceptru, litus in front; Pe reverse doi captivi (bărbat si femeie) la baza trofeului de arme Gallic, CAESAR in exergu.</p>
---	---

Amenințarea de către Daci la sud de Dunare împotriva romanilor în timpul lui Burebista era așa de puternică încât aflăm de la Horatiu (65- 8 BC) că întrebarea la ordinea zilei pe străzile Romei, în timpul lui Cezar, era - **"numquid de Dacis audisti ?"** În traducere, **"ce se mai aude despre Daci ?"** .

Mai jos, o adaptare la limba Română după o traducere în engleză a cărții lui Horatiu. [Cartea 2, Satire 6. 40 -58, de A. S. Kline © Copyright 2005,] All Rights Reserved.

*"O rumoare sperie străzile de lângă Rostra
Oricine mă întâlnește, îmi cere părerea: Prietenul meu bun,
**In timp ce esti asa de aproape de zei, tu trebuie să stii,
Ce se mai aude despre Daci?** Nici o veste, Oh
Tu mereu glumesti cu noi! Să mă bată Zeii, dacă am!
Bine, atunci unde Cezar vrea să dea pamântul
Oamenilor lui, pe care l-a promis, în Italia, Sicilia?"*

In o altă traducere a cărții lui Horațiu , editată în 1959 în Chicago și Londra - sintagma **"ce se mai aude despre Daci?"** - se traduce, de neașteptat, cu - **"..ce se mai întâmplă în Balcani?"** - schimbând astfel total înțelesul, posibil la sfatul unui 'specialist' în studii balcanice!

Prima încercare de unire a triburilor Trace / Gete/ Dace sub regele Burebista

Regele Burebista (61– 44 BC) organizează armata Geto/ Dacilor și extinde dominația lor asupra triburilor vecine, conform lui Strabon, aceasta fiind **prima încercare de unire a triburilor trace sub o unitate de putere, credință și sobrietate, cu centrul la nord de Dunare.**

*"Lăsând la o parte trecutul îndepătat al Getilor, să ne ocupăm de condiția lor din vremea noastră: **Burebista, unul dintre Geti, luând comanda tribului său, a înălțat oamenii săi care erau istoviti de războaie, și i-au ridicat la un așa un nivel de pregătire, sobrietate și de ascultare față de porunci, încât a reușit în câțiva ani să stabilească un tărâm (n.b.dominion!) puternic (n.b. kratos!) unit în credință, și a reușit să supună Getilor cele mai multe state vecine. Ba încă a ajuns să fie temut și de Romani, când a trecut cu îndrăzneală Dunarea și devastând Tracia până în Macedonia și Iliria; el a supus Celtii care trăiau printre Traci și Iliri, și total a anihilat pe Boii, care erau sub conducerea lui Critasirus, și pe Tauriscii."** [Strabon, (64 BC- AD 24) Geografia, Book vii].*

Caezar este asasinat în 44 BC. În același an este asasinat și Burebista.

În anul 44 îCr Caezar este asasinat printr-un complot din care făcea parte și Marcus Junius Brutus, care venea dintr-o veche familie cu vederi puternic Republicane. **Brutus a emis moneda de mai jos care, prin**

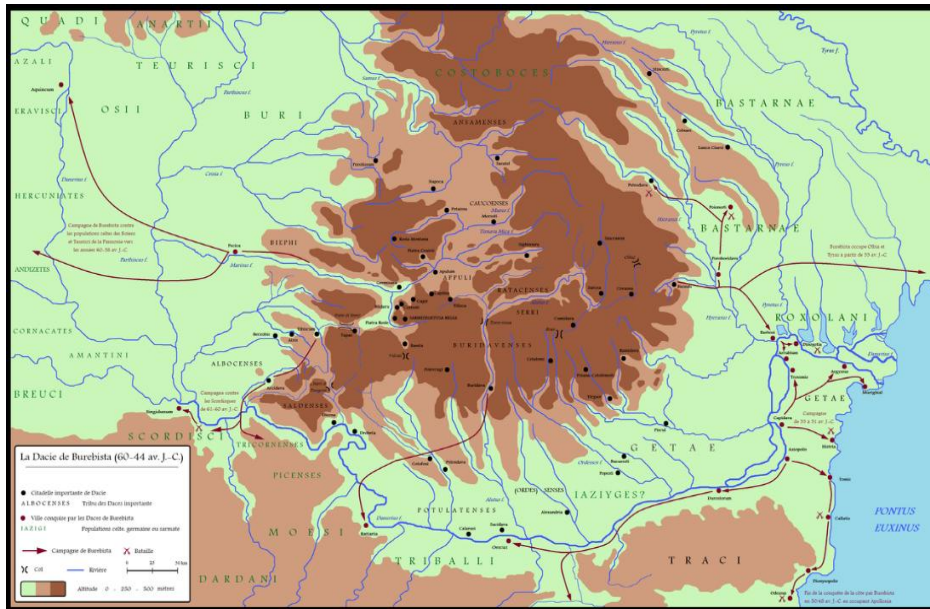
simbolistica ei, ar fi trebuit sa-l pună în gardă pe Caezar. Alt asasin, care a făcut parte din complot, a fost **C. Cassius Longinus**. In acelasi an, este asasinat si **Burebista** într-un complot despre care nu se stiu detalii.

 <p>Denar argint, bătut in Roma in 54 îCr. de Brutus, asasinul lui Caesar, RSC I Junia 30, Sydenham 907, Crawford 433/2, Avers: capul lui L. Junius Brutus (consul 509 BC), BRVTVS in spate. Reverse: capul lui C. Servilius Ahala (maestru al cailor 439 îCr.). Monedă cu valoare istorică</p>	<p>Semnificația monedei lui Brutus: M Junius Brutus (numit si Q. Caepio Brutus) este faimosul asasin a lui Caesar. Multe din monedele lui Brutus onorează stămosii lui si ilustrează vederile lui puternic republicane. Pe avers moneda îl onorează pe consulul L. Junius Brutus, care în 509 BC a forțat alungarea regelui Tarquinius Superbus al Romei, si a fondat Republica. Reversul onorează pe Gaius Servilius Ahala, care l-a aruncat pe Spurius Maelius de pe stâncă Tarpeiană, ucigindu-l, pentru că a complotat împotriva Republici Romane, susținând tirania. La emiterea acestei monede Caesar ar fi trebuit să-si dea seama, si nu ar fi trebuit să fie surprins de actiunile lui Brutus.</p>
--	---

 <p>C. CASSIUS LONGINUS (Assasin a lui Caesar) si P. Cornelius Lentulus Spinther, 43-42 BC. Denar de AR. 18.5 mm. 3.7 gm. Avers: (C. CASSI) IMP – LEIBERTAS, capul Libertei. Rev: LENTVLVS / SPINT pitcher si Lituus. C . 500/5, Syd. 1305. Toned. ex. M&M AG, Basel, ca. 1977; ex Münzhandlung Green, Heidelberg, Auct.Cat. 59</p>	<p>Gaius Cassius Longinus; October 3, before 85 BC – October 3, 42 BC, cunoscut Cassius, a fost senator Roman si general cunoscut ca instigator in plotul în care a fost asasinat Caesar. [Plutarch. "Viata Caesarilor". University of Chicago. p. 595], [Suetonius (121). "De Vita Caesarum" The Twelve Casases. University of Chicago. p. 107]. Longinus a fost cumnatul lui Marcus Junius Brutus. El a comandat trupele cu Brutus în timpul Bătăliei de la Philippi împotriva fortelor combinare ale lui Mark Antony si Octavian, suporteri a lui Caesar, si care s-a sinucis când a fost învins in 42 BC.</p>
---	---

 <p>MARCUS JUNIUS BRUTUS assasin a lui Caezar. ROMA, denar de AR, 54 B.C.E. Sydenham 906, Crawford 433/1, AVF/GF, 19.3mm, 3.80 grams. Avers: Libertas, o divinitate Romană. Brutus se sinucide in 23 Octombrie 42 BC după bătălia de la Philipp</p>	<p>Pe revers: BRUTUS in exegue. Consul M Junius Brutus mergând între doi lictors înarmati cu 'fascēs', seful gărzii pretoriene in față. Această monedă emisă cu 10 ani înaintea asasinarii lui Caezar arată sentimentele politice ale lui Brutus. Pe obverse personificarea Libertei este de înteles. Pe revers se referă la celebrarea precedesorului familiei Lucius Junius Brutus, primul consul si fondator al Republicii Romane care l-a alungat pe Tarquins Superbus din Roma, când a devenit consul, în 509 BC.</p>
---	---

Având informatii despre intențiile lui Caezar în privința Dacilor, Burebista a luat partea lui **Brutus** în conflictul cu **Caesar**. In 48 BC, Burebista trece de partea lui Pompei în conflictul cu Julius Cezar în războiul civil Roman, trimittindu-l pe Akornion ca ambassador si atasat militar. După Victorie, Cezar plănuieste să trimittă trupe împotriva lui Burebista , dar este asasinat in senat in 15 Martie, 44 BC. [Appianus de Bellus Iliricus III, Seutonium, Julius 44, Veleius Paterculus ii, 59].

Harta Daciei in timpul lui Burebista 60- 44 BC [Wikipedia]

“După moartea lui Burebista Imperiul Dacilor se destramă în mai multe părți. Unul din căpeteniile care au urmat, Oroles al 2-lea este îndemnat de compatrioți să se revolte profitând de desbinarea Romanilor dintre Antoniu și Octavian. Olores aduce doi câini care încep să se încaierare între ei, și când erau mai întărâtati le arată un lup; câinii de îndată ce au văzut lupul se opresc din bătaie și se năpustesc pe lup. Atunci, el spuse către Dacii săi: așa pot face și Romanii când ne vor vedea pe noi, deci mai bine să-i lăsăm se răfuiască între dânsii.” [Strabon, Geographia, lib. VII Cap 2. 11].

MARK ANTONY and OCTAVIAN. Denarius (41 BC). M. Barbatius Pollio, quaestor pro praetore. Ephesus. Obv: M ANT IMP AVG III VIR R P C M BARBAT Q P. Bare head of Mark Antony right. Rev: CAESARIMPPONTIIIVIRRPC. Bare head of Octavian right. Crawford 517/2; CRI 243. Condition: Very fine. Weight: 3.80 g. Diameter: 19 mm

MACEDONIA, PHILLIPI Pseudo-Autonomous Issue comemoreaza Victoria lui OCTAVIAN și ANTONY in battaglia de la Phillipi in 42 BC. Bătut probabil in timpul lui Augustus 27-BC -14AC. Obverse: Victoria stând pe bază cu o coroană în mână și frunze de palmier; VIC-AVG across field. Reverse: CHOR PRAE PHIL Trei stindarde. RPC: 1651, SNG Cop 305. Size: 18mm, 6.31g: VF. Attractive patina!

MARCUS ANTONIUS - Jan 14, 83- Aug 1, 30 BC , AR silver Legionary denarius. The Triumvir, Struck 32-31 BC. ANT AVG III VIR R P C, Praetorian galley. Reverse - LEG V, eagle between standards. 18mm, 3.4g

Dupa asasinarea lui Caesar in 44BC, Legiunea a V -a Alaudae a trecut de partea lui Antonius, si a participat in razboiul împotriva Parthilor. Dupa aceea a luptat impotriva lui **Marcus Agrippa în lupta de la Actium**, si după înfringerea lui Antonius, Octavian ia controlul legiunii si o transferă la Merida (Augusta Emerita). Emblema era un elefant.

In AD 86 Legiunea V-a Alaudae sub comanda prefectului pretorian **Cornelius Fuscus dispare din istorie, fiind învinsă în prima bătălie de la Tapae împotriva Dacilor.**

Epoca Imperială, Augustus numit de trupe împărat în 31 BC.

Bătălia de la Actium in 31 BC, dintre forțele lui Octavian Cezar pe de o parte si Marcus Antonius si Cleopatra, faraoana Egiptului de dinastie a xiii-a, Ptolomeică- Macedoneană, pe de alta parte, **marchează sfârșitul Republicii Romane si începutul erei Imperiale. Octavian, fondatorul Imperiului Roman**, este numit de trupe Emperor, cu numele de **Augustus**, si va deține puterea absolută pe perioada din 31 BC până în AD 14, El a acceptat poziția, cu precauție, pe o perioadă de cinci ani, având în vedere evenimentele nefericite cu unchiul său, **Cezar**, care a fost acuzat de acapararea totală a puterii. De aceea multi împărați romani care au urmat acceptau tronul pentru cinci ani, prelungindu-se mereu mandatul pentru alti cinci ani, în cazul în care erau susținuți de trupe si senat.

Un exemplu este moneda din dreapta a împăratului **Jovian**, care este emisă pentru comemorea împlinirii a 5 ani: **"Votat V, la mai mulți X"**.

OCTAVIAN 63 iCr. - 14 dCr., IMPARAT AUGUSTUS în 31 iCR , Denar de Argint, 30-29 iCr. batut in Italia/ Capul lui Octavian cu lauri, spre dreapta. / Rev: IMP CAESAR, Statuia lui Octavian în picioare, ținând sulița si scutul, în vârful unei coloane rostrale ornamentate cu două ancore si sase vârfuri de galeră.
O curiozitate: **Augustus folosea expresia "Plăteste la calendele grecesti, însemnând - niciodată "**, expresie folosită astăzi des in România. Deasemeni, cronicarii spun, că el colecționa monede antice.

JOVIAN, AE3- SIRMIUM MINT. Date Struck AD 363-364. Obverse D N IOVIANVS P F AVG - Pearl Diademed, draped and cuirassed bust right. Reverse: **VOT V MVLT X** - Legend within wreath on four lines; BSIRM in exergue. Weight 3.30g, Diameter 19.93mm. Reference RIC-VIII-118, Grade AU

După bătălia de la Actium in 31 BC , Octavian, **re-numit împăratul Augustus**, a instalat în Tracia o nouă dinastie loială Romanilor care a existat până in anul AD 46, când împăratul **Claudius** a anexat noul regat si l-a transformat în provincia Romană, Tracia. Regatul Traciei, asa numit si 'Regatul Sapeian al Traciei' din Sud Estul Peninsulei Balcanice, a existat de pe la mijlocul Secolului I BC pâna la anul AD 46, urmând regatului clasic si Elenistic al dinastiei Odrise a Traciei. El a fost dominat de tribul Sapeian ai căror regi au

domnit de la capitala lor **Bizye**, astăzi în Nord vestul Turciei si care au crescut în putere datorită alianței lor cu Roma.

În anul 12 BC Augustus îl trimite pe Nero Claudius Drusus (cunoscut ca Drusus, 38 BC- 9 BC) împotriva triburilor Sarmate și Marcomane. El trece la Est de râul Rin, fiind primul general roman care ajunge la râul Waser și Elba. **Acolo este întâmpinat, în munții Moraviei, de o femeie voinică, care vorbind în limba latină i-ar fi spus "unde te duci în grabă Drusus, nu este destinul tău pe aceste pământuri, întoarce-te"..... Să fi fost acea femeie o Dacă?**

După campania împotriva triburilor, lui **Drusus** i s-a atribuit numele de **Germanicus**, nume pe care el nu a mai avut șansa să-l poarte și a fost dat mai târziu fiului său - **Julius Caesar Germanicus** (15 BC-AD 19). Interesant de menționat, cum **'germanum'**, în vechime, Romanii îi numeau pe frații buni de la aceiași părinți! [Plutarch, *Vieți paralele, Romulus*].

Nu este clar nici astăzi de ce Drusus a primit acest cognomen, și de ce Sarmatii, Suebii, Marcomanii din Nord au fost numiți 'Germani', de către Romani! Marțial lasă de înțeles, în una din epigramele sale adresată sclavului său - "Către Calocissus", [book 9, XCIII], cum - "**Germanicus, fiul lui Drusus, a luat numele său de la o rasă Sarmată**", iar Strabon încearcă o explicație, de altfel neconcludentă, făcând o legătură cu triburile Galice.

<p style="text-align: center;">GERMANICUS/ DRUSUS (tatăl)</p> 	<p>Phrygia, Hierapolis, Germanicus, moare în anul AD 19. Emis de Tiberius, AD 14-37. Pe avers: Capul lui GERMANICUS, ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ. Pe revers: Capul tatălui, DRUSUS, ΔΡΟΥΣΟΣ ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ. RPC I 2968 (4 exemple, inclusiv aceasta). Foarte Rară. Germanicus a fost primul copil născut de Antonia Minor, din tată Nero Claudius Drusus</p>
--	---

<p style="text-align: center;">AGRIPPINA SENIOR (Soția lui Germanicus)</p> <p>AGRIPPINA Senior, soția lui GERMANICUS, AD 15 -33, mama lui Caligula. (37-41AD), Rome. 28,06 g. Bust AGRIPPINA M F MAT C CAESARIS AVGVSTI / SPQR MEMORIAE AGRIPPINAE Carpentum (Faeton!) cu două roți, trasă de doi măgari; the stilt supported by Caryatids. RIC 55, very fine, porous flan, very rare</p>	<p>AGRIPPINA married her second maternal cousin, GERMANICUS.</p> <p>Agrippina Senior, născută în 15 BC, a fost nepoata lui Augustus, fiica lui Agrippa și Julia, soția lui Germanicus, și mama lui Caligula. Ea a fost pedepsită de Tiberius și a murit prin înfometare în AD 33. Agrippina Senior este considerată cea mai distinsă nepoată a primului împărat, Augustus. Ea este considerată și cea mai proeminentă femeie din dinastia Julio-Claudiană, una din cele mai virtuose femei din antichitatea Romană.</p>
--	---

Această întâmplare curioasă cu femeia care i s-a adresat lui **Drusus**, relatată de **Cassius Dio** în "**Istoria Romei**", cartea 55, poate fi o dovadă a **existenței Dacilor și în Boemia**, astăzi **Cehoslovacia și sudul Poloniei**, vestul **Ucrainei** încă din acele timpuri! De altfel acest lucru nu ar fi o surpriză, pentru că atunci când **Strabon** descrie **țara Dacilor**, el începe din **munții Moraviei**.

"Era din antichitate o altă divizare a acestor oameni care încă există; astfel, unii îi cheamau Daci și alții Getæ: Getii se extind spre Euxine și în Est, iar Dacii se situează în partea opusă, spre Germani și spre sursele Dunării, despre care eu cred că erau numiți Daci de foarte mult timp. Unde de asemenea la Attici (n.b.Helleni) numele de Getæ și Davi² erau obișnuite pentru sclavi..." [Strabon, Geografia Book vii, 13]

(2) Interesant cum Strabon se refră la vechile scrieri hellenice din sec. V, BC, ca sursă de informație! 'Daca' și 'Geta' sunt menționate ca nume de sclavi din Phrighia sau Tracia în scrierile dramaturgilor Eleni! *In acest fel Strabon confirmă că numele de Daci și poate Dacia exista în "antichitatea lui", cu mult înainte de menționarea Dacilor de către Caesar, care este considerată prima mențiune a lor în istorie!*

In legătură cu existența Dacilor în munții Boemiei, Vasile Pirvan, un cunoscut istoric român, în cartea sa 'Getica', ediția 1926, Page 38, scrie: *"Dacii au fost împinși din plaiurile Slovace și Ungare în primul secol BC (înainte de Christos), de către Sarmatii lazygi, ajungând acolo de asemenea prin pasurile Slovace..."* [Vasile Pirvan, Getica, 1926 edition, Page 38]

... iar mai departe evidentă arheologică, cum este ceramică de tipul '**Ansa Cornuta**' și '**Ansa Lunată**', datată din epoca Bronzului mijlociu și târziu, caracteristică zonele de la **Dunarea de jos, Dacia/ Tracia** și preponderent în bazinul râului **Pad și Latium**, numită ceramică **terramare**, a fost găsită și în **Boemia**, fiind, posibil, o indicație a existenței unei culturi, în zona **Transcarpatică**, apropiată culturii **Bazinului Dunării de Jos, din aceeași perioadă**.

Se mai vorbește că populația română (Vlahii) ar fi ajuns acolo veniți din Maramureșul istoric, din cauza persecuției în timpul Imperiului Austro-Ungar. Dar istoria arată că ei erau de mult în Moravia și în această zonă. În 1620- 1623, Vlahii s-au răsculat împotriva Imperiului Habsburgilor și după ce au fost învinși, mulți au fost executați public. După 1623 s-au răsculat din nou și au învins în 1624 un contingent Polonez. În 1643 au fost învinși definitiv de Habsburgi.

Chiar dacă au fost așa de numeroși și dârzi, opunându-se Imperiului Habsburgic, astăzi autoritățile locale pretind că nu știu nimic despre originea acestei minorități a Vlahilor (Români), și cum au ajuns ei acolo!

Unii istorici consideră că ar fi fost în acele locuri din timpul regelui dac **Burebista**, care și-a extins regatul până acolo, luptându-se cu Celții. Această variantă este plauzibilă și corespunde cu afirmația lui Strabon referitoare la răspindirea Geto/ Dacilor. Astăzi, minoritatea Valahă/ Română din aceste zone este total neglijată și marginalizată de către populația Slavă.

Informații despre acești Români aici: <https://www.youtube.com/watch?v=kcv3XhJ4HTE>

Panonia este ocupată de imperiul Roman în anul 9 BC

Panonia a fost ocupată din anul 9 BC de Romani, când Cornelius Lentulus, un locotenent al lui Augustus, îl învinge pe regele Dacilor, Cotizo. Cotizo pare a fi urmașul regelui Koson, ajuns rege al Dacilor după

moartea regelui Burebista. Deci, nici vorbă ca Dacii din Panonia să fie romanizati! Se spune cum Augustus ar fi cerut în căsătorie pe fiica lui Cotizo. [Suetonius, Augustus: 63]: [Horatiu 3, ode 8 v. 18].

Nu există informații despre regale Cotisone, dar poate fi chiar Cosson sau un urmaș al acestuia

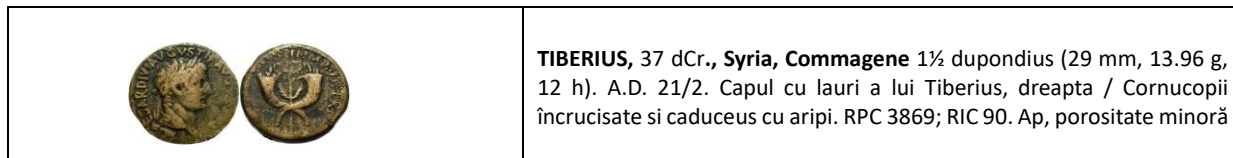
O relatare despre regale dac, Cotusone, este făcută de istoricul latin Anneus Florus (AD 70 AD -140):

“Dacii trăiesc mereu nedeslipiti de munti, De acolo sub conducerea regelui Cotisoni obisnuiau sa coboare si să pustiască tinuturile vecine, ori de câte ori Dunarea înghetată de ger își unea malurile · Augustus a hotărît să îndepărteze această populație, de care era foarte greu să te apropii· Astfel l-a trimis pe Lentulus si i-a alungat pe malul opus iar pe malul de dincoace au fost asezate garnizoane· Astfel Dacii nu au putut fi înfrânti ci doar respinsi si înprăstiați” Istoricul Vasile Pirvan arată cum atacurile pustiitoare ale dacilor în sud-vestul Iliric au devenit o adevărată primejdie pentru stăpânirea romană.

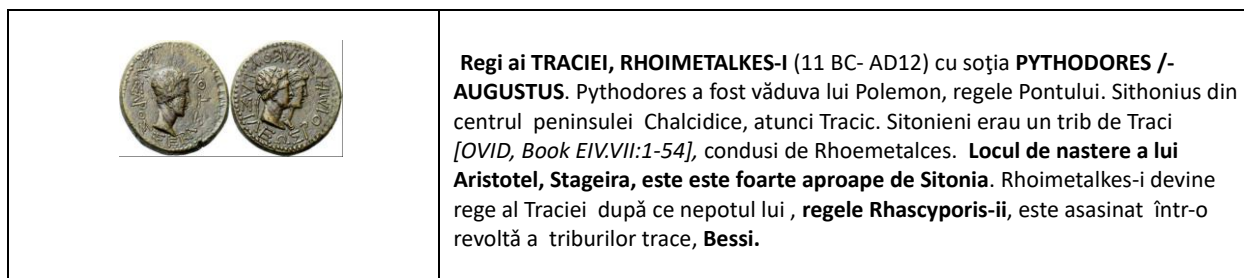
Dacii/ Getii din Panonia si Dalmația se revoltă in AD 6 (Anno Domine).

Revolta se extinde în Tracia.

În anul AD 6, **Augustus** îl trimite pe **Tiberius** în **Panonia** si **Dalmația** să înăbusească o rebeliune a triburilor locale care a izbucnit în acel an. Despre aceasta, relatează **Velleiu Peterculus**, în cartea sa *Istoria Romei*, din care un citat interesant este dat mai jos. Peterculus a fost un istoric roman, soldat, ajuns senator care în acea perioadă pare să fi fost tribun militar, or questor sub Tiberius, detasat în Panonia, care personal a participat la înfrângerea rebeliunii. Triburile rebele au fost ajutate de triburile libere din Dacia, rebeliunea s-a extins si la sud de Dunare în Tracia si unde regele Trac Sapeian, aservit Romei, Roemetalces I a fugit ca să-si salveze viața.

Regii Sapeian ai Traciei, dinastie aservită Romei

Dupa moartea lui Rhoemetalces I, în AD 12, Augustus împarte regatul lui , jumătate fiului lui **Cotys VIII** și cealaltă jumătate pentru fratele lui **Rhoemetalces, Rhescuporis II**. Tacitus spune despre Cotys că a primit partea cultivată a regatului cu multe orașe grecești ale Traciei, în timp ce Rhescuporis ar fi primit partea cea mai sălbatică cu mulți dușmani la frontieră.

Regatul Bosphorus, **ASPURGUS**. AD 14/15 - 37/38. AE-12 Nummi. 4.75g. 12h. KAISAPOS TIBEPIOY, capul lui Tiberius. /Capul cu diadema a lui Aspurgus, monograma în spate, IB (denominatie) în fața. MacDonald 300; RPC I. 1903; Anokhin 319. aVF.

Regii clienți ai Romei ai dinastiei Sapeiane au fost descendenți ai regelui Mithridates VI al Pontului și soția lui, Laodice, prin regele **Aspurgus, prinț al regatului Bosphoran și client al Romei**.

Numele de **Aspurgus** este de origine Iraniană. [Treister, Mikhail. "On the weapons of Sarmatian type in the Bosphoran Kingdom in the 1st – 2nd centuries AD". p. 12.] Numele lui înseamnă – aspa (horse) și aspabara (călăret). Aspurgus a fost un monarh cu origine Greacă și Iraniană, fiul monarhilor Asander and Dynamis.

QUEEN GEPAEYRIS

BOSPOROS KINGDOM, QUEEN GEPAEYRIS AD 38-39, AE 12 Nummia
7.38g 23.8mm Avers: Bustul lui **ASPURGUS**, rege de la AD 7/8- 37/38, spre dreapta. Revers: Cap de femeie având val și kalathos, în spate IB. VF
Note: Gepaepyris nu este menționată de nici o sursă literară antică. Ce se știe despre această prințesă Tracă este din inscripțiile care au supraviețuit în regatul Bosphoran, orașul antic grec Cyzicus (astăzi în Turcia) și evidența numismatică. Cyzicus a fost a doua rezidență a familiei ei, unde ea a crescut. De la monede se știe, titlul ei regal a fost **Queen Gepaepyris**.

GEPAEYRIS (Greek: Γηπαυπερως, 1st century) a fost o prințesă tracă, și o regină a regatului **Bosphoran (Crimeea)**, regat client al Romei. Gepaepyris a fost prima fiică dintre copiii lui Cotys VIII rege al Traciei, client al Romei și Antonia Tryphaena. Bunicii ei maternali au fost Polemon Pythodoros și Pythodorida a Pontului, iar cei paternali au fost RHOEMETALCES I și PYTHODORIS I a THRACIEI.

Bunica ei maternală a fost prima nepoată a Triumvirului Roman **MARK ANTONY**. **Gepaepyris a fost înrudită cu diferiți membri ai dinastiei Julio-Claudiana, astfel având descendență Persiană, Greacă și Romană.**

Văzând această regină tracă Gepaepyris care era înrudită cu membrii ai dinastiei **Julian- Claudiană a Romei**, este de înțeles de ce împăratul Augustus ar fi cerut în căsătorie o fiică a regelui Dac, Cotizos [Suetonius, Augustus: 63]: [Horatiu 3, od 8 v. 18], deoarece în spiritul ideii de 'Pax Romana', un rege al Daciei aservit Romei ar fi fost de dorit!

MITHRIDATES III, SAPEIAN

REGI AI BOSPOROS. Mithradates III, AD (39/40-49), AE12.
Obv: BACIAEΩC MIΘPAΔATOV. Cap cu diadema spre dreapta. Rev: Buzdugan învelit cu blana de leu, trident dreapta; tolba stînga; IB partea de jos. MacDonald 313; RPC I 1910. Weight: 9.40 g. Diameter: 23 mm.

Rege ai regatului BOSPOROS, Mithradates III, Pilogermanicus Philopatris a fost fiul regelui **Aspurgus și regina Gepaepyris**. El urmează la tron după mama lui, ca singura monarha după moartea regelui Aspurgus în AD38/39 .

COTYS I, SAPEIAN

RPA3660. Regi Bosporos. Cotys I, 45/6-68/9. Ae 12 Units 25 mm, 7.6 gm. Obv: ΤΙ ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ / IB Capul cu lauri a lui Claudius. Rev: ΙΟΥΛΙΑΝ ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ ΚΑΙΣΑΡΟΣ. Bustul Agrippinei spre stânga; monograma in stânga, MacDonald 325. RPC I 1924.

Regatul Bosporan cuprindea partea de est a Crimeei și peninsula Taman, și se extindea pe coasta estică a mlaștinilor Maeotice spre Tanais la gura Donului. Pe toată perioada existenței regatul a fost în război permanent cu triburile de Sciti și Sarmate, și erau ajutați de Romani.

REGINA EUNICE

KINGS OF BOSPORUS, EUNICE, SOTIA LUI KOTYS I Æ24 UNITS / TEMPLE / COROANA. Ref: MacDonald 337/1, Date: 68-69 AD, Obverse: KA-ΠΕ, Templu cu cinci coloane. Reverse: Monograma Eunice și ΚΔ in coroană, Marime: 24.52 mm, Greutate: 8.88 grams,

În AD 62 pentru motive necunoscute, împăratul roman Nero îl înlătură pe regele Bosporan Cotys I. [Bunson, Matthew (1995). *A dictionary of the Roman Empire*. New York: Oxford University Press. p. 116.] Este posibil că ar fi vrut să micșoreze puterea și dorea să includă regatul Bosporan în Imperiul Roman. Acest regat a fost incorporat ca parte din provincia Romană Moesia Inferioară de la AD 63 la 68. În 68, împăratul Galba a restaurat regatul Bosporean, pentru Rhescuporis I, fiul lui Cotys I.

Valleius Peterculus - în anul AD 6 (Anno Domine 6) afirmă că toți Panonienii înțelegeau, și unii chiar stiau să scrie în limba latină. Cezar și Strabon identifică aceste triburi din Panonia ca fiind Dace/Getae!

"În timp ce Tiberius era preparat să-l învingă pe Maroboduus, (n.b. regele Marcomanilor Suebi), o rebeliune izbucnește în Panonia și Dalmatia în anul AD 6. Tiberius concentrează forțele în Pannonia și reușește să-i învingă până la sfârșitul anului AD 8. ...Toti Panonienii aveau cunostinte, nu numai de disciplina Romanilor dar, deasemeni, cunosteau limba noastră (multi dintre ei chiar stiau să scrie), și erau familiarizati cu pregătirea noastră...Cetateni Romani au fost assassinati, comercianti măcelăriti, un mare detașament de veterani a fost lichidat". [The Roman History by Velleius Paterculus translated by J.C Yardley 2011, Book 2, 110 .5].

Mai jos este relatarea lui Strabon (64/63 BC – cca. AD 24), care menționează, ca și Cezar mai înainte, populația Getică/Dacică în Panonia și a întinderii **Pădurii Hercine** peste Dacia:

“Partea de sud a Germaniei peste Alpi în vecinatate este ocupată de Soebieni (n.b. Sasi) si, imediat adiacent este pământul Getilor, care, la început îngust, se extinde dealungul malului sudic al Istrului (n.b. Daunarii) si pe partea opusă, pe ‘râpele muntilor’ ale pădurii Hercyne care ocupă o parte din munti. După asta se întinde spre nord asa de departe până la Tyrageti, dar nu-i pot determina precis limita. Din cauza necunoasterii acestor locuri, se dá consideratie acelor povesti create despre Muntii Rhipeian si Hiperborei, si ce Pyteas Masaliotul¹ fals a vorbit despre teritoriul dealundul Oceanului (n.b. oceanul înghetat de Nord!), folosind ca explicatii cunostintele despre cer si de matematică. Acesti oameni nu trebuiesc luati în consideratie. ... Chiar dacă Sophocle, ca tragedian, spune că Oreithyia a fost răpită de Boreas, asta nu este relevant în present, si trebuie desconsiderat.”
[Strabon, Geografia, Cartea a VII. .3.1]:

(1) <https://en.wikipedia.org/wiki/Pytheas>

De aceea ‘Muntii Rhâpean’ nu au fost niciodată precis localizați, încă din antichitate. Din aceste relatări ale lui Strabon, reiese că după ce treci la est de râul Tisa, apar munții Rhâpean deci, Carpații din Dacia si la poalele lor Pădurea Hercină care continue departe până la Nistru (Tyras). Românii numesc si astăzi munții cu văi abrupte, - *Munti Râposi*, care cel puțin fonetic se aseamană cu *Muntii Rhâpean*!

Curios, nici-o scriere antică nu menționează specific munții Munții Getici, adică Carpații, cu excepția epigramistului Marțial (cca.AD 40-cca. AD 102), care referindu-se la Muntii Geției, clarifică în acest fel o altă confuzie făcută de antici, in legătură cu o legendă despre Prometeu din Hesiod’s Teogony (cca. 800 BC), si anume: *Muntii Getici confundati cu Muntii Caucaz*. Dar asta este o altă poveste!...

Referitor la răspândirea Dacilor in antichitate, un scriitor român transilvănean din sec 19, anume August Treboniu Laurian, în cartea sa de istorie a Romanilor², scrie următoarele citind scriitori clasici³:

“Românii de mai jos de cataractele Dunarii se numeau Geti, iar cei din susul cataractelor din tinutul Tisei si a Muresului ‘se dicu’ Daci. Pe urmă numele acesta i-a întindere tot mai mare si toată ‘terra’ de la stânga Dunarii, începînd de la râul “Margu” (Morava) până la Boristene (Dunapru sau Nipru)⁴ se chiamă Dacia”.

(2) A. Treboniu Laurianu, Elemente de “Istoria Românilor”, pentru clasele primare, Bucuresti imprimeria statului, 1866

(3) [Caesar de bello Gallico lib. Vi, 25]. / [Strabo Geogr. Lib VII, cap 3. 1, 12, 13]. / [Plinius Natural History lib. Iv, 25].

(4) Tatăl meu român născut în Basarabia ne spunea că erau multe sate românești între râul Nistru (Tyras) si Nipru.

Dacia, pământ legendar, a fost inaccesibilă în 'antichitatea' clasicilor, așa spunea Strabon, "*din cauza necunoasterii acestor locuri*", bineînțeles, cu excepția Litoralului **Pontului Euxin**. La această necunoaștere a zonei se refera înainte și Herodot: "*Ce fel de oameni locuiesc în nordul Traciei, nimeni nu poate să spună. Dar se pare că peste Istru este o țară deseartă și infinită... Locuitorii Traciei spun că pământul peste Istru este ocupat de albine, și de aceea oamenii nu pot merge mai departe.*" [Herodotus, lib.V.c.].

Cucerirea Daciei de către Romani reprezentată pe monedele Romane și pe Columna Traiană.

După ce a fost numit împărat, Traian, fiul adoptat al împăratului Nerva între AD 96 și 98, a început pregătirea campaniilor împotriva Dacilor. El era nemulțumit cu suma mare care trebuia plătită anual de imperiul Dacilor și de multe alte obligații pe care Romanii le aveau, după pacea defavorabilă făcută de împăratul **Domitian cu Dacii** și observa cu neliniște puterea lor tot mai crescută. Avea probabil în minte anul AD 92, când o alianță a Dacilor cu Rhozolani Sarmatici au distrus complet **Legiunea XXI Rapax** trimisă de Domitian în prima luptă la locul numit mai târziu Tropeum Traiani, modern România, Adamclisi. Mai târziu Romanii i-au învins pe Marcomani la Dunare, dar nu au fost total supuși și o pace defavorabilă romanilor a fost făcută.

<p>DOMITIAN / HARPOKRATE</p> 		<p>Impărat 13 September 81 - 18 September 96 A.D., Roman Provincial Egypt, RX57421. Bronze diobol, RPC II 2626, Dattari 494, Geissen 386, SNG Hunterian 3917, BMC Alexandria 306, Milne 504 var (date arrangement), Emmett 291, Kampmann 24.154, F, 6.700g, 21.9mm, 0o, Alexandria mint, AYT KAICAP – ΔΟΜΙΤΙΩΝ ΚΕΒ ΓΕΡΜ, cap laureat; Rev: Harpokrates stând spre stânga, purtând 'skhent' (coroana Egiptului de Nord și Sud, unit), cu mâna dreaptă la gură, purtând chlamys și cornucopia în stânga. L IA (anul 11) stânga; excelent portret a lui Domitian.</p>
 <p>ADAMCLISI MONUMENT, metope 13 cu Harpokrates</p>	 <p>Bronze figurine of the god Harpokrates</p>	<p>HARPOKRATE a fost la Greci zeul tăcerii. Avea originea de la zeul Egiptean Harpa-Khruti (Horus copilul) care era un copil mic cu un deget pus pe buze, un gest al egiptenilor care simboliza copilăria, gest pe care grecii l-au înțeles greșit, ca fiind un semn al tăcerii. Semnificatia zeului Harpokrate, de pe metopa 13 a Trofeului Traian de la Adamclisi, nu este clară!</p>

<p>NERVA</p> 	<p>Marcus Cocceius Nerva Caesar Augustus între 8 November 30 – 27 January AD 98, AE, As Obverse: IMP NERVA CAES AVG PM TRP COS III PP Capul lui Nerva. Rev: LIBERTAS PVBLICA SC Libertas ținând în mâna pileus și un sceptru. Mărime/ Greutate : 21mm, 9.92g. Reference: RIC 86.</p>
--	---

Istoricul Dio Cassius (n.155 – d.229 e.n.) descrie războaiele purtate de Daci și Romani – spunând despre Traian: *“Să nu uităm că Trajan a fost născut un adevărat trac. Luptele dintre Trajan și Decebal au fost războaie fratricide, iar Tracii erau Daci”* [“Roman History”, Book LXVIII (de identificat editia traducerii)]

După două războaie între ani AD 101-106 Dacii sunt învinsi de legiunile romane ale împăratului Traian, capitala Sarmisegetuza este distrusă, iar regele Dacilor, Decebal se sinucide înainte de a fi capturat. Urmează o ocupație Romană parțială a Daciei pe o perioadă de cca. 170 de ani. Romanii au pătruns în Dacia la început pe un pod peste Dunare făcut din vase, iar mai târziu în al doilea război în AD 105 au intrat peste podul de la **Drobeta (Turnul Severin)**, construit sub îndrumarea arhitectului Apolodor din Damasc, pod care poate fi văzut pe moneda republicană de mai jos și de asemenea pe o metopă a Columnei Traiane construită mai târziu în Forul Roman.

<p>PODUL LUI TRAIAN</p> 	
<p>TRAIAN/ DANUBE podul peste fluviu, AD 98-110, Rome, AE Sestertius cca 107-110 AD, Rome. Brass. 23,36 g. Laureate bust. IMP CAES NERVAE TRAIANO AVG GER DAC P M TR P COS V PP / Rev: SPQR OPTIMO PRINCIPI SC. Rar.</p>	

Ruinele unui picior al acestui pod se pot vedea și astăzi pe malul Dunării la Turnu Severin.

O scenă clară este descrisă în următorul pasaj din ‘Istoria’ lui Dio Cassius (cca. AD 155 – 235), unde Dacii vorbeau în Senatul Roman fără translator, care ne poate duce la concluzia că ei vorbeau o limbă, pe care probabil romanii o înțelegeau.

“După terminarea primului război (n.b. AD101-102), Trajan a trimis un număr de reprezentativi ai Dacilor să confirme pacea în Senat. Ambasadorii lui Decebal au fost introdusi în Senat, unde după ce ei au pus armele pe jos, ținând mâinile lor împreunate, în felul în care captivii o fac, au spus câteva cuvinte acceptând pacea, după care și-au ridicat armele de jos.” [Dio Cassius, cartea. LXVIII.8,9].

Pe o monedă romană imperială este redat momentul capturării și al sinuciderii regelui Dac, Decebal, în al doilea război, AD 105-106, moment care poate fi observat alături și pe un panel al Columnei lui Traian, construită mai târziu în Forumul Roman.

<p><u>MOMENTUL SINUCIDERII REGELUI DECEBAL</u></p> <p>Trajan (AD 98-117). Æ Orichalcum Sestertius. Bătut cca. AD 103-111 în Roma. Obv. IMP CAES NERVAE TRAIANO AVG GER DAC PM TR P COS V PP - bustul laureate a lui Traian. Rev. SPQR OPTIMO PRINCIPI. Impăratul aruncând sulita spre un Dacian (Decebalus) în fața Calului; în ex. SC. RIC II 534 / SRCV 3204 / Cohen 503 / Woytek 317c. Near VF. 25.19g, 32mm – Impăratul pe cal spre dreapta.</p>	<p><u>MOMENTUL SINUCIDERII REGELUI DECEBAL</u></p> <p>Cast (Cichorius 106) Panel al Columnei Taiane, arătând încercuirea și sinuciderea regelui Decebalus AD 106. De notat Dacul căzut avînd pe cap pileus în primul plan și falaxul lui Decebalus îndreptat spre git. (De comparat cu aceeași scenă din moneda imperială alăturată)</p>
---	--

După înfringerea Dacilor, spune Dio Cassius, un mare tezaur a lui Decebalus a fost găsit sub râul Sargetia care curgea pe lângă palatul din Sarmisegetuza. Intors la Roma Traian a invitat ambasadori ai diferitelor națiuni barbare, chiar și din India și o mare sărbătoare a avut loc, cu spectacole de gladiatori, animale sacrificate, care a durat 123 de zile.

Au fost construite drumuri, poduri și mai multe clădiri, librării și s-a ridicat Forumul Roman cu o coloană enormă ca monument personal și memorial pentru victoria împotriva Dacilor. Zona fiind deluroasă s-a tăiat o întragă secțiune a dealului pe o înălțime egală cu cea a coloanei, nivelând astfel Forumul.

Columna triumfală a lui Traian, monument unic prin importanța lui istorică, a fost proiectată probabil de Apollodor din Damasc, cel care a construit și podul de peste Dunare. Columna terminată în AD 113 este faimoasă prin basoreliefurile elicoidale făcute de artiști pe toată înălțimea ei, o carte deschisă care "povesteste" istoria războaielor Dacice AD 101-102 și AD 105-106.

IMPERIAL FORUM

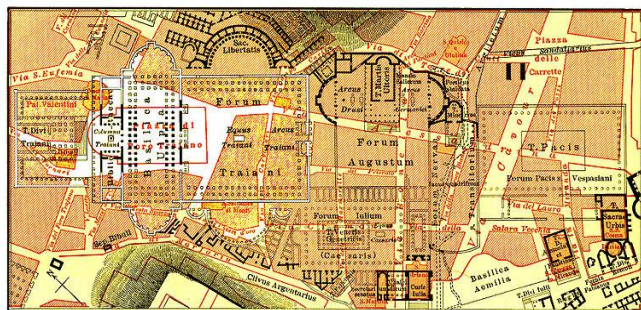

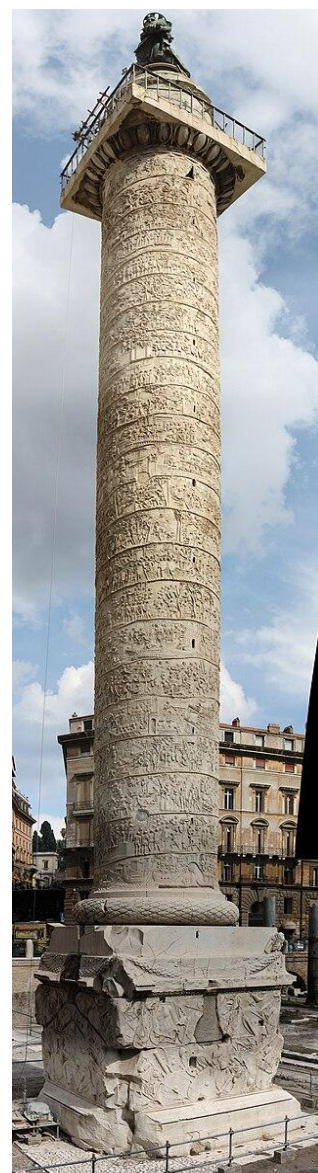
Fig. 60
PLAN OF THE IMPERIAL FORA

TRAJAN. AD 98-117.
Denar de AR 19 mm, 3.3 gm. Roma. Bătut cca. AD 112-115. Laureat bust / Rev: **Columna lui Traian**; în virf statuia lui Traian având patera și sceptorul. Bazorelief elicoidal reprezentând războaiele Dacice. RIC II 292; RSC 558

TRAJAN, AD 98-117, Denar de AR, Batut in AD 115, Rome -RICII-307 / **Columna Traiană**. IMP TRIANO OPTIMO AVG GER DAC P M TR P Laureat bust, COS • VI-S • P • Q • R Trajan. Statuia lui Traian în virful coloanei cu basorelief elicoidal

[Wikipedia]

Statui de Daci din Forumul lui Traian în muzelele lumii

Forumul Roman și instituțiile adiacente au fost decorate cu multe statui de Daci făcute după modele autentice, mulți prizonieri de război daci fiind aduși la Roma. Unele din statui sunt de mărime colosală, făcute la porunca împăratului din marmură frigiană, câteva făcute din porfir roșu. Statuile etichetate "Captivus Dacus" reprezentau Daci neînălțuțiți, într-o atitudine mândră, calmă, resemnați, cu mâinile încrucisate, unii reprezentând nobili Daci (tarabostes), având pe cap binecunoscuta căciulă dacică, barbă stufoasă, părul scurt; alții erau Comati- oameni de rând - cu capul gol părul lung, ondulat. Toti erau încălțați cu opinci (oxhides) care încă se mai pot vedea purtate de țărani în zilele noastre în satele românești.

Astăzi, aceste statui împodobesc marile muzee ale lumii și nici una din ele nu se află în România. Teza de doctorat în istoria artelor, de la Sorbona din anul 2000 a lui **Leonard Velcescu**, identifică peste 100 de reprezentări de Daci, statui, capete, busturi și încearcă să pătrundă misterul și înțelesul acestora care nu a fost explicat până acum. Și astăzi, rămâne un mister, de ce prizonierii Daci au fost reprezentați în postura de oameni liberi și de ce statuile lor au fost expuse să împodobească Forumul Roman.

Poate că Traian, așa cum spunea Dio Cassius, fiind născut un adevărat Trac, să fi avut remuscări pentru pornirea războaielor fratricide împotriva Dacilor.

STATUI DE DACI DIN FORUMUL LUI TRAIAN ÎN MUZEILE LUMII [Wikipedia]

[https://youtu.be/rDOInFVAem!si=XuhU4_aGxp1OU0gW]

Monede emise de imperiul Roman în legătură cu cucerirea Daciei

După nici un alt popor subjugat de Romani sau o altă zonă cucerită, Imperiul Roman nu a emis atât de multe monede cu referire la aceste lupte, ca după războaiele de cucerire ale Daciei. Unele din aceste monede sunt expuse mai jos:

<p style="text-align: center;"><u>TRAIAN</u></p> <p>TRAIAN, 98-117 AD, AE sestertius – Dunarea ingenunchind Dacia-rar!! Obverse: bustul împaratului laureat, scut o togă pe umarul stîng. Reverse: Răul Dunarea fortând Dacia la pămînt cu genunchiul. O subtilă referință la Victoria lui Traian împotriva Dacilor. 34mm, 25.40 grams</p>	<p style="text-align: center;"><u>TRAIAN</u></p> <p>TRAIAN, 98-117 A.D. Denar de Argint (20mm, 3.14 gm.), Rome, AD 109. IMP TRAIANO AVG GER DAC P M TR P – Bust Laureat a lui Traian, cu capă pe umar. COS V P P S P Q R OPTIMO PRINC / DAC CAP – Dac Captiv stînd spre stînga cu arme. RE: Cf. RIC 99. BMCRE 383. RSC 121. UCR 493.</p>	<p style="text-align: center;"><u>TRAIAN</u></p> <p>TRAIAN / DACIA, AE, As Dupondius, Attribution: RIC II 561. Date: 98-117 AD. Obverse: Bustul laureiat a lui Trajan; Reverse: SPQR OPTIMO PRINCIPI, S-C, DACIA învinsă stînd pe un scut, trofeu de arme în fata ei; Size: 28.63 mm; Weight: 11.54 grams; Ex Davissons collection with tag.</p>
---	---	---

<p style="text-align: center;"><u>TRAIAN</u></p> <p>TRAJAN, DENAR AG / TROPEU SI DACIA. Attrib: RIC II 220 Date: AD 103-111 Obv: IMP TRAIANO AVG GER DAC PM TR P COS VII, Bust laureat, Scut foarte distinct. Rev: SPQR OPTIMO PRINCIPI. DACIA plângînd asezată la baza trofeului de arme. : 18 mm, Greutate: 2.75 g</p>	<p style="text-align: center;"><u>TRAIAN</u></p> <p>TRAJAN, AD 98 - 117. Denarius, Rome, AD 103 - 111. (2.88 g, 18 mm). Traian Laureat / DACIAN stînd pe o gramadă de arme, falax (teribila sabie curbă a Dacilor). RIC 219.</p>	<p style="text-align: center;"><u>TRAIAN</u></p> <p>TRAJAN (AD 98-117). Denarius. Rome. Obv: IMP TPAIANO AVG GER DAC P M TR P COS VI P P. Rev: SPQR OPTIMO PRINCIPI / ALIM ITAL. Annona stînd spre dreapta cu cornucopia si spice de griu, un copil la picioarele ei. Woytek 395b. Conditie: Foarte bună. Greutate: 3.27 g. Dia: 19 mm</p>
--	---	---

<p style="text-align: center;"><u>TRAIAN</u></p> <p>TRAJAN. (AD 98-117) Obverse: IMP TRAIANO AVG GER DAC P M TR P Bustul lui Traian laureate. Reverse: COS V P P SPQR OPTIMO PRINC DACIA stînd pe arme capturate : Bătut in Roma AD 101-02 Ref: RIC 98; RSC 120a; BMC 390. Denarius, 2.79g. Rome. Dacia învinsă. De observant tribila sabie curbă dacică .</p>	<p style="text-align: center;"><u>TRAIAN</u></p> <p>TRAIAN, AD 98 -117, AE, As, Abundantia. Rome Mint, 27mm, 11.7 grams. Obverse: IMP CAES NERVAE TRAIANO AVG GER DAC P M TR P COS V PP, Bust laureat a lui Traian. Reverse: S P Q R OPTIMO PRINCIPI S C, Abundantia cu spice de griu si Cornucopia, un copilasi la picioare l. RIC459</p>	<p style="text-align: center;"><u>HADRIAN</u></p> <p>HADRIAN. AD DACIA 117-138. Æ Sestertius (33.2mm, 25.50 g.) Bătut in Roma 134-138 AD. Obv. Bust laureate a lui Traian Rev. DACIA stînd pe Stînci cu un steag si sabie curbă în spate. RIC II 849, patină marou. SKU: 00452. Rar.</p>
---	---	---

<p style="text-align: center;"><u>TRAIAN/ SCUTUL DACIC</u></p> 	<p>TRAJAN - AS - ROME - SPQR OPTIMO PRINCIP, COMEMMORATIVE ISSUE FOR THE DACIAN WAR, after AD 106 - PILE OF WEAPONS - SHIELD FALX SPER VEXILLUM - RARE TYPE. Obv: IMP CAES NERVAE TRAIANO AVG GER DAC P M TR P COS V P P, laureate bust. Rev: S P Q R OPTIMO PRINCIPI. Scutul oval Dacic; In spate doua lanci, vexillum si scutul oval dacic. C 569. BMC 949 note. RIC 584 var. (no aegis). Very fine. W: 6.7 gm. Dia: 26 mm.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Tropheum Traiani Metope</u></p>
--	--	---

PHILIP I / DACIA

PHILIP I, AD 244-249, AE 26 b, DACIA. PROVINCIA DACIA AN II, 15,66 gm. AMNG 7. Rare! **Dacia, cu caciula dacica!**, **intre vultur si leu si steagul legionar LEGIO V, Macedonica si LEGIO XIII, Gemina**

PHILIP I / DACIA

PHILIP I, 244-249, AE provincial sestertius, Aleksandar Dacia I.4.3; Varbanov I 7 (R5); BMC Thrace p. 14, 1 var. Reverse PROV-INCIA DA-CIA, **Capul Daciei cu caciulă frygiană (pileus), sabie curbată drapta, standard Legion XIII in stinga, standard Legion V in pământ si vultur cu coroana in plisc, left, lion.** AN $\frac{1}{2}$ in ex.

TRAIANUS DECICUS/ MOESIA

TRAIANUS DECICUS, 249-251 AD, Viminacium: PMC COL VIM/ AN XI Imperat Trajanus Decius, denominatie sestertius. Mint Viminacium. Reverse: PMC COL VIM /AN XI. **Moesia în picioare, capul spre stânga; pe stânga, taur stând spre dreapta; în dreapta, leu stând spre stânga.** Weight 14,34 gm. Reference AMNG 123

HOSTILIAN/ MOESIA

MOESIA SUPERIOR. Viminacium. Hostilian (Caesar, AD 250-251). AE. Dated CY 12 (250/1). Obv: CVAIHOSTMQVINTVSC. Bare headed, draped and cuirassed bust right. Rev: PMSCOLVIM / ANXII. **Moesia în picioare, capul spre stânga; pe stânga, taur stând spre dreapta; în dreapta, leu stând spre stânga.** RPC IX 37; Varbanov 193 var. (obv.legend). Condition: foarte fine. Weight: 14.70g. Diameter: 27 mm.

VOLOSIAN/ MOESIA

VOLUSIAN AD (251-253). MOESIA SUPERIOR. Viminacium. AE. Dated CY 13 (251/2). Obv: IMP C VOLVSIANVS AVG. Laureate bust, with slight drapery Rev: PMSCOLVIM / ANXIII. **Moesia stând în picioare, capul spre stânga; bour spre dreapta; în dreapta un leu.** RPC IX 71; Varbanov 219-20 var. (bust type). Condition: Foarte fine. Weight: 10.92g. Diameter: 26 mm.

AEMILIAN/ DACIA

Dacia. Aemilian. AD 253. Æ 26 mm 8.1 gm. Obv: Laureate and cuirassed bust right, seen from behind Rev: **Dacia stând spre stânga cu două steaguri înscrise cu Leg. XIII in stânga si steag cu leg. V în dreapta; vulture stânga, leu în dreapta, AN VIII in exergue.** AMNG I 57; SNG Copenhagen 135 var. (AN VII). Choice VF, glossy dark green patina. ex CNG 64 lot 574

REGALIANUS [Wikipedia]

Silver antoninianus, REGALIANUS AD 193-260, M1 and pl. II (same dies, citing specimen in Budapest); RIC V, part II, 7; RSC IV 4a, Carnuntum mint, Fort via Petronel. **Regalianus, comandant militar în Illyricum, se revoltă si este proclamat împărat. Historia Augusta, singura sursă a evenimentelor, nu este credibilă. El ia puterea pentru 6 luni si este învins si ucis de Roxolani în Sirmium. Cornelius Publius Gaius Regalianus apare a avea origine Dacică si pretindea ca este urmaș al regelui Decebalus.**

AURELIAN

AURELIAN - SOLI INVICTO - TICINUM MINT. Imperat Aurelian, 370- 275. AE, Billon antonianus. Struck AD 274. Mint Ticinum. Obv: IMP C AVRELIANVS AVG -bust dreapta. Reverse: **SOLI INVICTO - Sol avansând spre stânga cu globul în mâna dreaptă, mâna stângă ridicată, captivi legati stand jos.** Exergue - VIXXI, Weight 3.40 gm, Diameter 22 m. **In anul AD 271, Aurelian a retras trupele romane din Dacia la sud de Dunăre.**

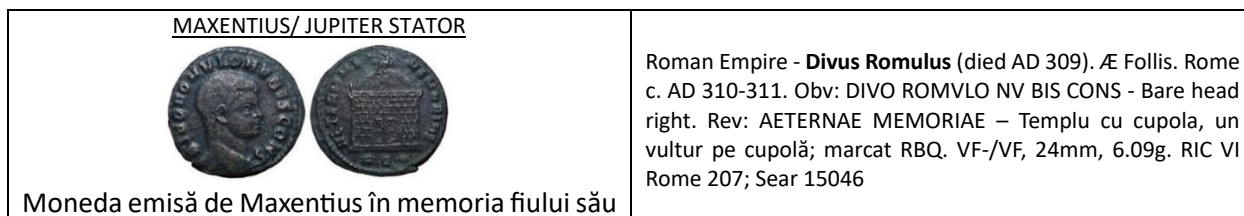
SEVERINA AURELIAN' S WIFE

SEVERINA ANTONINIANUS OF SERDICA. Coin AE, Serdica AD 274-275. Diademed and draped bust of Ulpia Severina right, SEVERINA AVG. **Aurelian si Severina stand in picioare si dând mâna, CONCORDIA AVGG, star below in field, KA. in ex. 3.46 gm, 23.5 mm, A very handsome strike! EF with attractive toning, Sear 11703. După asasinarea lui Aurelian AD 275, Severina rămâne singură la conducerea imperiului până la desemnarea împaratului succesor, Tacitus în AD 275.**

Monumentul Tropaeum Traiani de la Adamclisi

Între AD 106 și AD 109, Traian a ridicat în Dacia lângă orașul Roman ‘Civitas Tropaenisium’ (modern Adamclisi) monumentul ‘Tropaeum Traiani’ să comemoreze victoria împotriva Dacilor. A fost construit probabil de arhitectul Apollodor din Damasc, inspirat după mausoleul lui Augustus și după templul antic în formă cilindrică dedicat lui **Jupiter Stator** din Roma. Monumentul avea 54 de metope aflate astăzi în muzeul local arheologic.

(1) Este posibil ca numirea părții cilindrice fixe, a mașinilor electrice ‘stator’ să fi fost inspirată de la acest templu Roman ‘Jupiter Stator’ construit în formă cilindrică, pe locul unde Romanii au reușit să țină piept înaintării Sabinilor.

In vecinătatea Columnei lui Traian, mai târziu, **Constantin Cel Mare, împărat** (AD 306 - 337) a construit **Arcul de Triumf**, singurul care a rămas astăzi în picioare, ridicat să comemoreze victoria de la podul **Milvius** împotriva împăratului **Maxentius** (AD 306- 312), care si-a pierdut si viata în luptă, căzând de pe pod. **Împăratul Constantin I, fiind născut in Dacia Repenssis, Moesia Superior, Naissus (Orasul NIS astăzi in Serbia), împodobeste Arcul cu opt statui colosale de daci, luate din Forumul Roman, unde de la înălțimea arcului, cu atitudinea lor mândră, calmă, Dacii par a fi învingători, nu învinsi!**

<p align="center"><u>MAXENTIUS/DIOSCURI</u></p> <p>MAXENTIUS roman emperor 278-312 AD, G Follis, Ostia mint, IMP C MAXENTIVS P F AVG, Laureate bust of Maxentius right, AETERNITAS AVG N, Rev: Dioscuri facing one another, holding horses to center & spears to outside, MOSTS mint mark. R, RIC 16</p>	<p align="center"><u>CONSTANTIN I / MILVIAN BRIDGE</u></p> <p>CONSTANTINE I THE GREAT (307-337) /MILVIAN BRIDGE, Emis in comemorarea fondarii Constantinopolui Follis. Obv: POP ROMANVS. Bustul lui Genus, cornucopia. Rev: CONS/B. Podul MILVIAN peste riu. RIC VIII 21. Weight: 1.0 g. Diameter: 14 mm</p>	 <p>ArcUL lui Constantine, de linga Coliseum, in apropiere de Forumul Roman.</p>
---	---	---

Prima Tetrarhie, AD 293

In AD 286 împăratul Dioclitian a decis să împartă imperiul Roman în două sectiuni din cauza dificultatilor de conducere. In anul AD 293, împărații Diocletian si Maximian decid sa numească doi Caesari care să domnească cu ei. Teritoriile imperiului erau prea mari să fie guvernate numai de doi oameni, si atunci au creat un concept "Tetrarhia", o formă revoluționară de guvernare. **In AD 293, prima Tetrarhie începe cu patru conducători, un imperiu. Maximianus Augustus** il adoptă pe **Constantinus Clorus** ca Caesar, cu care să conducă imperiul de Vest, si **Diocletian Augustus** adoptă pe **Galerius**, ginerele lui, un general de origine Dacică, ca Caesar cu care să conducă Imperiul de Est. In AD 395 imperiul Roman a fost divizat oficial în Imperiul de Vest si Imperiul de Est.

<p align="center"><u>MAXIMIANUS, AVG</u></p> <p>AE follis. Carthage? mint, struck circa AD 299-303. IMP MAXIMIANVS P F AVG. Reverse - SALVIS AVGG ET CAESS FEL KART, Carthage cu fructe in ambele mâini, B in exergue. RIC VI 31b. 26 mm, 10.7g. Maximian a fost născut lângă Sirmium (modern Mitrovica, Serbia) provincie a Pannoniei, cca. AD250</p>	<p align="center"><u>CONSTANTINUS I, CHLORUS CAEZAR</u></p> <p>1/4 Follis Siscia. Flavius Valerius Constantius, or Flavius Julius Constantius, cu nume Chlorus, AD 305-306 (Tatal lui Constantin cel Mare). Nascut cca 250, in Dacia Ripensis—moare in July 25, 306, Eboracum, Britain</p>	<p align="center"><u>DIOCLETIANUS, AVG</u></p> <p>AD 284 - 305, large follis, Tier mint 300-301 AD, MONEDA. S. AVGG ET CAESS NN. In 303, Un edict numit Terminalia a fost emis pe tot imperiul comandând distrugerea bisericilor Crestine declarând crestinismul in afara legii.</p>	<p align="center"><u>GALERIUS MAXIMIANUS CAEZAR</u></p> <p>Gaius Galerius Valerius Maximianus. AD 260 April or May- AD 311 împărat roman AD 305-311, ca cesar/ TETRHRCHY, AR, 20 mm, 3.22 g. Foarte rare. Tatăl lui a fost un Trac si mama o femeie Dacă. [<i>Lactantius, de Mortibus Persecutorum</i>]</p>
--	--	--	---

Galerius era numit 'Armentarius' (crescător de vite) și este descris de **Lucius Caecilius Firmanus Lactantius**, profesorul de retorică a lui Diocletian, astfel: "*Celălalt Maximianus (Galerius), pe care Diocletian l-a ales ca ginerele lui, era mai rău, nu numai decât acești doi (Diocletian and Maximianus) pe care timpul nostru i-a văzut, dar chiar decât totii care au existat vreodată. Acest animal era așa de primitiv și crud, absolut străin pentru sângele Roman, și nu era ca o surpriză, deoarece mama lui, originară din regiuni dincolo de Dunare, cu ocazia invaziei Carpilor (anul AD 245), a trecut râul și a găsit refugiu în noua Dacie*".

Conform Lactantius, **Galerius**, după ce a fost făcut împărat, a afirmat identitatea lui Dacică și s-a declarat împotriva numelui de Roman, chiar a propus ca imperiul ar trebui să nu fie numit Roman, ci imperiul Dacic, spre oroarea patricienilor și senatorilor.

Numele de România

În AD330, Împăratul Constantin mută capitala imperiului Roman de răsărit la Bizanț, pe care îl numește Constantinopol, după numele lui. La alegerea locului capitalei se pare că a concurat și orașul Skepsis, un centru comercial și cultural al timpului. El schimbă și numele orașului antic Tomis, în Constanta, după numele surorii lui Constantia. Zona Traciei de sud adiacentă o numește **Romania**, adică Roma Nouă așa cum se poate vedea în harta de mai jos de la 1584 a lui Abraham Ortelius. Asta este, se pare că ROMANIA a fost numele imperiului Roman de Răsărit.

Pe o altă hartă a zonei a lui William Blaeu, cca 1600, este scris într-o notă în limba latină: "*Romania este Tracia veche, orașul Constantinopol, pe care împăratul Constantin l-a numit noua Romă, zis Romania. Originea locuitorilor este considerată cea mai antică*".

Numele de **Romania** apare și mai târziu în cartea istoricului creștin **Paulus Orosius** (AD 385-420), care citindu-l pe **Ataulf**, regele vizigoților, spune:

"Pentru început, spune el, am o dorință arzătoare ca numele de Roman să fie sters, și tot acel pământ Roman ar trebui să fie făcut imperiu al Gotilor; de mult timp am vrut ca ROMANIA să fi devenit GOTIA și Ataulf să fie ce a fost, Caesar Augustus. Dar am învățat după multă experiență că din felul de a fi al Gotilor, niciodată nu vor admite respectul lor pentru legi, și fără legi un stat nu este stat." [P. Orosius, *Historiae adversum paganos* vii.43.4-6, translated in Stephen Williams, *Diocletian and the Roman Recovery*, Routledge, 1985, 2000, p. 218].

Referirea lui Ataulf la ROMANIA nu este clară nici astăzi pentru istorici și se presupune că ar fi fost o aluzie la civilizația Romană, sau poate el se referea la numele Imperiului Roman de Răsărit.

După căderea Romei, ca urmare a atacului Vizigoților sub comanda regelui **Alaric**, **Ataulf**, succesorul lui ocupă teritoriul din sudul Galiei în Jan AD 412 și în AD 414, și se căsătorește cu **Calla Placidia**, sora

împăratului **Honorius** (aparent o mutare politică, si nu împotriva vointei ei). Căsătoria a fost făcută în ceremonie Romană.

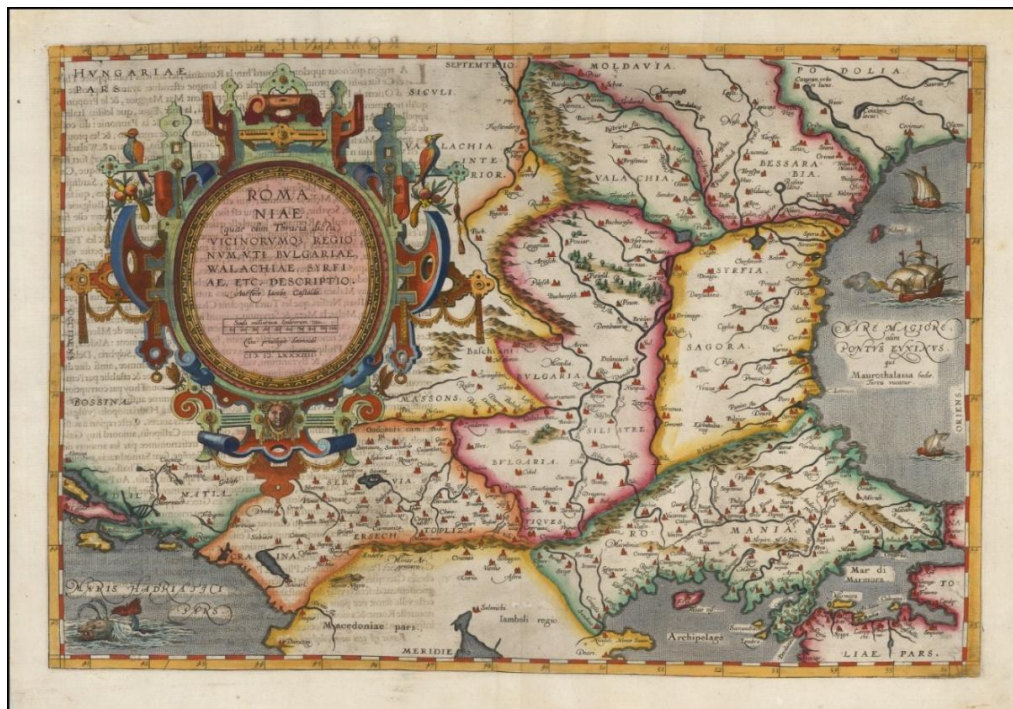
<p style="text-align: center;"><u>HONORIUS IMPARAT</u></p> 	<p>AE2 - GLORIA ROMANORVM - ANTIOCH MINT, Date Struck 393-423 AD. Mint Antioch. Obverse D N HONORIVS P F AVG – Bust cu diademă si cu armură. Reverse GLORIA ROMANORVM – Impăratul în pichoare, capul spre dreapta, tinând sceptrul si globul; ANTI in exergue, Diameter 21.5 mm. Referință: SR-4252 (4th ed), RIC-X-68, Grade XF</p>
---	--

In epoca modernă numele de **România** a fost folosit oficial pentru prima dată in 1862-1866 pe teritoriul rezultat din unirea **țărilor Românești, Walahia si Moldova, la care s-a adăugat in 1920 Transilvania, pământ milenar al Dacilor**, prin dezintegrarea imperiului Austro-Ungar după Tratatul de pace al primului război mondial, care a avut loc în castelul **Trianon, Versailles, 1920.**

Motivul pentru care s-a dat acest nume este pentru că în țările din jurul munților Carpați a supraviețuit continuu, după secole de calamități istorice, o mare populație cu un caracter latin si cu limba lor arhaică. Ei sunt urmasii Traco/ Geto / Dacilor, nefiind asimilați de triburile migratoare sau invadatoare venite în Peninsula Balcanică de după Sec. 6-7 AD, așa cum s-a întâmplat în alte zone.

Mai jos este o hartă a lui Abraham Ortelius, editată de Iacobo Castaldo intitulată "**Romaniae (care înainte se numea Thracia) Vicinarumque Regionum, Uti Bulgariae, Wchia, Syrfiae, etc. Descriptio. Auctore Iacobo Castaldo . . . MDLXXXIII (1584)**"

Harta a lui Abraham Ortelius: Romaniae, (quae olim Thracia dicta) Vicinarumque Regionum, Uti Bulgariae, Wchia, Syrfiae, etc. Descriptio. Auctore Iacobo Castaldo . . . MDLXXXIII (1584)

Xenopol a scris în timpul lui, când Românii se luptau să unească Transilvania și alte teritorii locuite de Români cu Moldova și Valahia, astfel că scrierile lui sunt marcate de ideea că populația Română a locuit încontinuu în același teritoriu al Daciei și Traciei încă din timpurile ocupației Romane. [A.D. Xenopol, *Istoria Romanilor din Dacia Traiana, Iasi (1893)*].

Privind continuitatea Românilor pe acest pământ se poate spune că nu există nici-o îndoială, ca argument fiind limba de sorginte latină, cursivă și armonioasă având multe cuvinte arhaice cu corespondențe, ca formă și semantic, în limba Sanscrită, în epopeile Homerice și scrierile lui Hesiod; și nu în ultimul rând costumele tradiționale, dansurile și folclorul Românilor, unic în peninsula Balcanică, cu unele colinde și bocete având versuri greu de înțeles, apărând ar fi reflexii venite din timpuri preistorice.

Doctorul în filozofie American, Smaranda Andrews scrie în legătură cu acest subiect:

“Acest argument al continuității a fost principala temă a istoriografiei Românești în tot Secolul 20 și poate fi considerat ca un factor major care a influențat munca școlărilor în arheologia și istoria Românească. Ideea unei Românie unificate a avut oponenti vicioși în Europa de Vest, cel mai faimos dintre ei, Von R. Roesler este încă cel mai citat autor de la lucrările școlare până la cărțile de istorie. Pârvan, care este considerat fondatorul școlii Românești de arheologie, a publicat cercetări importante în ideea continuității și a folosit surse literare și arheologice să înțeleagă contactele dintre populația locală și Grecii veniți la coastele Marii Negre.” [Greek cities on the western coast of the Black Sea: Orgame, Histria, Tomis, and Kallatis (7th to 1st century BCE) A dissertation for the degree of DOCTOR OF PHILOSOPHY, Smaranda Andrews, Iowa State University Ames, Iowa 2010]